TGM

Typografiske Meddelelser

Utgitt av Oslo grafiske fagforening
Nummer 4 • desember 2014 • 99. årgang

Høyt nivå i Yrkes-NM for mediegrafikere!

Glade vinnere på NM pallen.
Fra v.: Mikkel Listuen (sølv), Emil Steinhov (gull) og Marte Gulbrandsen (bronse).

Les mer på side 4

LEDER

Takk for meg!

Etter åtte år som tillitsvalgt i Oslo grafiske fagforening vil jeg fra januar være på plass som sekretær på distriktskontoret i Møllergata 24. Årsaken er en kombinasjon av at åtte år på samme plass er nok, og at det er fristende med nye utfordringer, med arbeidsoppgaver for alle fag og avdelinger i forbundet.

Når dere leser dette er en ny nestleder valgt, og klar for utfordringene, som er mange.

Det har vært fine år i Ogf, med flotte medlemmer og interessante arbeidsoppgaver, selv om det må innrømmes at det har vært mer nedbemanning enn optimisme.

Da jeg kom til Ogf i 2006 falt det, heldigvis for meg, sammen med at avdelingen hadde startet utgivelsen av Typografiske Meddelelser. Arbeidet med TgM har vært en stor del av mine arbeidsoppgaver i avdelingen.

Da vi skulle utgi vårt første nummer i 2005, ved overgangen fra NGF til Fellesforbundet, het vår første lederartikkel, «Et blad og et miljø». Her presenterte vi vårt program, som var å holde det grafiske miljøet sammen og å dekke mest mulig av nyheter fra det grafiske miljøet. Når noen sier at TgM er blitt et bransjeblad og ikke et fagforeningsblad, er dette helt korrekt, og etter min mening en oppfølging av hva vi lovte.

Vi har vært på et utall bedriftsreportasjer, både i eget distrikt og rundt i landet, og på den måten forsøkt å gi et bilde av hva som skjer på arbeidsplassene. Vi har forsøkt å dekke områder som fagutdanning og lærlinger, og vi har skrevet om initiativ og arrangementer som arbeidsgivere har stått bak. Vi har selvfølgelig dekket våre egne arrangementer, med bilder og stoff fra årsmøter. Og vi har i noen tilfeller dekket viktige kulturbegivenheter som bokutgivelser og fotballen i Norway Cup.

Jeg håper at medlemsbladet fortsatt vil bestå, inn i 2015 hvor det er årgang 100, og også i mange år etter det.

Takk for at jeg fikk bidra til de årgangene jeg har hatt ansvaret for. Og takk for tilbakemeldinger med ros og kritikk.

Adolf Larsen

INNHOLD:

Side 3: Fagkveld.
Side 4: Høyt nivå i Yrkes NM.
Side 6: Aviskonferansen.
Side 7: Landstrykkerstevnet 2014.
Side 8: Fagkveld med Anisdahl.
Side 9: Ungdomssamling.
Side 10: Siste blad på Heia.
Side 12: Fra illustrasjon til film.
Side 15: Likestillingskonferansen.
Side 16: Bedriftsbesøk: Polaris Trykk.
Side 18: Yrkes EM - Euroskills 2014.
Side 20: Bokomtale: Dovre faller - Historiespalta.
Side 22: Halvårsmøte 2014.
Side 23: Vegard Holm.
Side 24: Boktrykkernes sykekasse.
Side 26: EUs regionale utviklingsfond.
Side 27: Fidoklubben.
Side 28: Nytt fra byen og landet.
Side 29: Samling på Gardermoen.
Side 30: Våre jubilanter.
Side 32: Møtedager for Ogfs pensjonistforening.
Side 28: Årets julepresang?

Høyt nivå i Yrkes-NM for mediegrafikere!

Foto: Anne Cappelen Grant

Nr. 4 - 2014

Fellesforbundet
Oslo grafiske fagforening
Avdeling 850

Medlemsblad for Fellesforbundet, avd. 850, Oslo grafiske fagforening. Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk - anita.froland@andvord.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO Media - eva.lill@lomedia.no

LARS PENICK
lchri-pe@online.no

DARIJA SAPOZENKOVA-HAUGE
darija@darijasart.com

CARSTEN ØSTBY HÅKONSEN
Carsten86@me.com

HJEMMESIDE:
www.fellesforbundet.no/avd850

FACEBOOK:
www.facebook.com/oslografisk

TRYKK:
Andvord Grafisk as

Grafisk design på Kunsthøgskolen

Martin Lundell holdt sitt foredrag foran en meget interessert forsamling.

– Fint å komme til sine egne, innledet Martin Lundell på fagkvelden i Møllergata. Han henspilte både på sine år som medlem i Ogf, og som typograf i osloavisene før studiene tok over.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Martin Lundell, som innlederen heter, er i dag professor i på Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO), og underviser i grafisk design. Martin presiserte at skolen har tatt tilbake dette navnet på faget, etter at det en periode het visuell kommunikasjon. – For det første er det jo design vi driver med på alle linjene som er inn under KHiO, og for det andre er navnet viktig for å synligjøre at vi tilligg til designere, også utdanner illustratører, understreker Martin.

Selv er han utdannet typograf med læretid i reklamebransjen, og deretter mange års erfaring fra Dagbladet, Dagens Næringsliv og Klassekampen. Etter det ble det utdanning på Kunst- og håndverksskolen og på Konstfacket i Stockholm.

– Da jeg startet på min utdanning var Kunst- og håndverk den eneste skolen med Bachelerutdanning i design, mens det nå er 5-6 private skoler.

– Det var reform 94 som bidro til nedleggelsen av de linjene som yrkesskolene hadde bygd opp, med opp til fire års skoleløp mot en fullverdig utdanning. Nå er det mer eller mindre seriøse tilbydere som løper etter trender og presenterer det nyeste i produksjon av Apper, uten tanke på at studentene skal ha grunnleggende utdanning i faget, forklarer Martin. Derfor har vi, som en statlig institusjon, ansvar for å være motstrøms. Vi bruker spesielt det toårige Masterstudiet til å drive utvikling av faget, mer enn å tilfredsstille bransjens behov når det gjelder arbeidskraftens kompetanse, presiserte innlederen.

Kunsthøgskolen tilbyr også et treårig Bachelorstudium, som skal skaffe studenter arbeid som designere og illustratører, fortalte Martin. Som oppfordret de frammøtte, og spesielt menn, om å vurdere en søknad til skolen, som vurderer kvotering av menn på grunn av voldsom kvinnedominans blant elevene.

I rekrutteringsarbeidet fortalte Martin om de seneste prosjektene som var gjennomført i årets skoleår. Et av dem er et bestillingsverk fra Eidsvoll 1814. Her skulle 200-års kvinnhistorie anskueliggjøres i en utstilling til 8. mars, noe som ble gjort med store kvadrater med ulikt budskap. Hvor tilskuerne fikk ulikt budskap etter hvor de sto i rommet og hvilke kvadrater de faktisk så.

Det andre som er gjennomført, er et prosjekt hvor studentene har illustrert 100 artikler på Wikipedia, etter eget initiativ. Prosjektet ble gjennomført på to dager, hvor resultatet ble bestemt etter gruppediskusjoner og avstemninger. Det er svært få artikler på Wikipedia som er illustrert og studentene har opplevd samme reaksjon som tekstforfattere på nettstedet; at andre ikke bare har rettet de opplastede bidragene til andre filformater, men også rettet i selve bildene.

På spørsmål fra deltakerne om fagets framtid, spesielt innen bokdesign, virket innlederen optimistisk. Hans studenter er lei av det digitale innholdet som forflater alt kreativitet utrykk, og er opptatt av det opprinnelige. – Av mine kurser på designutdanningen, er det bokdesign som får mest positive tilbakemeldinger, konstaterte Martin. På dette kurset er det ikke snakk om kreative omslag, men basiskunnskap i fonter, kegel og satsspeil, avsluttet innlederen.

Fra Seilduksfabrikk til Kunsthøgskole

Sommeren 2010 ble Kunsthøgskolens fakulteter samlokalisert i nye lokaler på den tidligere Kristiania Seilduksfabrikk i Fossveien 24 på Grünerløkka. Her har kommende kunstnere og designere avdelingene Kunstakademiet, Kunst og håndverk, høgskolen for opera, ballett og teater i tillegg til design.

Skolen rommer også en stor avdeling for litografisk trykk og silketrykk, med maskiner i store formater.

I løpet av 2015 skal det bygges opp et publiseringsverksted med blysats, høytrykkspresse og bokbindavdeling, i tillegg til en digitalmaskin.

Høyt nivå i Yrkes-NM for mediegrafikere!

Alle deltakere samlet før medaljeseremonien. Deltakere i skolekonkurransen til venstre i bildet og NM-deltakerne til høyre. Bak i grå jakker sees dommerne, Cecilie Grandt, Ida Sæterdal, Anne Grandt og Odd Einar Aune.

Yrkes-NM arrangeres annet hvert år, og denne gangen var arrangementet lagt til Trondheim Spektrum. Mesterskapene gikk av stabelen i slutten av oktober, og det var av over 26.000 ungdommer og voksne innom i de 3 dagene konkurransene varte. NM i Mediegrafikerfaget hadde flere deltakere enn noen gang tidligere!

Tekst og foto: Anne Cappelen Grant

Stor opplevelse og faglig løft

Et NM i mediegrafikerfaget tjener flere funksjoner. Ikke bare skal vi ta ut en deltaker til verdensmesterskapet i 2015 i Sao Paolo i Brasil, men opplevelsen blir stor for alle deltakere. Samtidig skal vi promotere faget, og vise hva det går ut på i praksis overfor fremtidige utøvere. Ungdomsskoleelevene møter frem med spørsmål, og får lov å stemme på arbeidene de liker best.

Deltakerne kvalifiserte seg gjennom en egen innsendingsoppgave allerede i slutten av mai og deltakerne kom fra både Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland.

I tillegg fikk åtte deltakere fra vg2 Medier og kommunikasjon ved fire skoler i Trondheim anledning til å konkurrere i egen skolekonkurranse i to dager.

Alle deltakere opplevde å gjøre en kjempejobb, og prestere mer enn de selv trodde de skulle klare. Alle fullførte med stil og det var faktisk forskjellige deltakere som tok dagsseieren. Men det er sammenlagt fra tre dager som er grunnlag for hvem som havner på pallen.

Deltakerne i skolekonkurransen fikk kræsjkurs i enkelte tekniske krav stilt i oppgaven, og fikk litt tid til å snakke med hverandre før selve konkurransen startet.

Oppdrag fra «ekte» kunde

Vi var heldige å få kontakt med en svært interessant oppdragsgiver denne gangen. Villa Lofoten AS er en bedrift som ønsker å hjelpe unge filmskapere å realisere sine filmdrømmer som ett av flere arbeisområder. De holder også workshops for ungdom, arrangerer bygdefilmfest i Lofoten, jobber med bevaring og markesføring av kultur og gamle bygninger. De hadde et ønske om å få forslag fra unge utøvere i faget, så det var ideelt å jobbe med materiellet for denne bedriften i konkurransen.

Og vi fikk gjort mye!

Varierte oppgaver

Første dag i NM ble det produsert logo og en kort profilmanual, visittkort og brevark.

Andre dagen laget de en 3D kalender, som er en stor utfordring for alle.

De to første dagene får de 5 timer til arbeidet. Siste dagen fikk de tre timer på å lage en maskott og utforme en T-skjorte.

Skolekonkurransen fikk to firetimers økter, hvor de lagde plakat for bedriftens filmer den første dagen, og andre dagen produserte de en 8 siders brosjyre.

Oppgavene blir laget tett opp til krav og spesifikasjoner for Worldskills, slik at deltakerne får en konkurransesituasjon som ligner det de skal gjennom i neste runde. I kvaliken fikk de vist en del kunnskaper om typografi, layout, photoshop og målgruppeforståelse og appell, mens vi gikk videre med andre utfordringer i konkurransen, bl.a. 3D produkt som ligger i kategori emballasje.

Vi vil ønske alle lykke til videre med fine ting til portfolien og en økt selvtillit på eget arbeid og prestasjon både på effektivitet, teknisk kunnskap og design. Her har de testet seg i mange viktige momenter bransjen etterspør!

Oppgavegjennomgang: Dommer Ida Sæterdal (som nylig vant gull i Euroskills) tar gjennomgangen av dagens oppgave. Deltakerne Hanna, Erik og Andrea tenker sitt!

Tre fornøyde på NM-pallen. Fra venstre: Mikkel Listuen (sølv), Emil Steinhov (gull) og Marte Gulbrandsen (bronse).

Deltaker NM:

Gullvinner:
Emil F. H. Steinhov - Lærling Schjærven reklamebyrå, Oslo.

Sølv:
Mikkel J. T. Listuen - Lærling Takeda Nycomed, Asker.

Bronse:
Marte W. Gulbrandsen -
Svennebrev Cappelen Damm AS, Oslo.

Uten medalje, ikke rangert:
Erik Alm - Svennebrev hos Aftenposten,
nå Forsvarets mediesenter, Oslo.
Øyvind Martinsen -
Svennebrev hos Ferskvann reklamebyrå, Hamar.
Andrea R. H. Outzen - Svennebrev Webtop Solutions, Oslo.
Stine Aas - Svennebrev Printex trykkeri, Hamar.
Hanna M. Hvalbye - Gjøvik vgs, VG3.

Deltaker, skolekonkurranse:

Gull:
Snorre W. Solem, Byåsen vgs.

Sølv:
Julia Lindseth, Charlottenlund vgs.
Sølv:
Julie Urstad, Byåsen vgs.

Uten medalje, ikke rangert:
Christoffer S. Grande, Tiller vgs.
Malin L. Rise, Tiller vgs.
Malin F. Aune, Charlottenlund vgs.
Malin A. Eide, Trondheim Katedralskole.
Anniken Stølan, Trondheim Katedralskole.

Redaktør Tormodsgard fra Hallingdølen ser lyst på avisdriften

Motstrøms på bransjekonferansen

Som en konsekvens av at vi har etterlyst alternative stemmer i diskusjonen om papiravisene, hadde Fellesforbundet invitert to av de mest toneangivende til sin bransjekonferanse for avissektoren.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Innlederne, Bjarne Tormodsgard, redaktør i Hallingdølen og redaktør i Klassekampen Bjørgulv Braanen, redegjorde for sine måter å takle utfordringene, men hadde også sine kommentarer til spesielt konsernenes rolle.

Tormodsgard spissformulerte sin forretningsidé i Hallingdølen som; «en motstrømsavis som dekker alt fra Krøderen til Finse, og alt annet gir vi blaffen i».

De har 9 300 abonnenter av et innbyggertall i regionen på 20 000. Kommer ut tre ganger i uka, og har, i motsetning til hva økonomene mener er mulig, 75 prosent stoff og 25 prosent annonser.

Hallingdølen er motstrøms på flere måter, mente Tormodsgard; de har bare lokale eiere, som er etterkommere etter de opprinnelige grunnleggerne, og har for sikkerhets skyld vedtektsfestet eierskapet på en meget betryggende måte.

De er, og har alltid vært en nynorskavis, ikke helt i tråd med utviklinga av bruken i nedslagsfeltet.

Ål inclusive

Denne tittelen beskriver hvordan Hallingdølen har møtt utfordringene med å tjene penger på digitalt innhold, og er ikke så langt unna andre mediers strategi bortsett fra på ett vesentlig punkt: Avisa presenterer samme innhold på sine fire plattformer: Telefon, pc, lesebrett og papir, men forutsetningen er abonnement på papiravisen. Eller sagt på en annen måte; betaling for alt innhold og tilgjengelig på alle plattformer.

Tormodsgard mente bestemt at avisen drives etter gamle kapitalistiske prinsipper, og ikke nyliberale. En fullservice mediebedrift med alt i hus bortsett fra trykkeri. Det er hele seks grafikere i avisen, og redaktøren erklærte at det ikke skulle være noen malstyring i hans tid som redaktør. – Alle bransjer, og kunder synes mer og mer opptatt av design bortsett fra norske aviseiere, erklærte redaktør Tormodsgard. Han roste sine eiere for økonomisk handlefrihet og for å være villig til å satse på denne alternative strategien i en tid hvor alle andre går i flokk.

Hallingdølen har også fått pris som beste europeiske lokalavis, men Tormodsgard var mest smigret over jurybegrunnelsen som framhevet at, «Hallingdølen setter menneskene fra lokalsamfunnet i sentrum for sin virksomhet.»

Tormodsgard avsluttet med å markere farene for avisvirksomhet framover og her kom finans- og kulturministeren på topp sammen med lederne for Schibsted, Polaris og Amedia.

Klassekampen

Redaktøren i Klassekampen, Bjørgulv Braanen var tildelt kommentatorrollen, og åpnet der Tormodsgard slapp, med de tunge aktørene. Braanen mente vi må ta inn over oss at papiravisene faktisk kan være borte om få år hvis konsernene vil. Han sammenlignet mediekonsernenes politikk overfor papiravisene med den kampen CIA og amerikanske myndigheter førte mot den selvstendige franske kulturpolitikken. Etter Braanens mening drives mediekonsernene av en hildring som heter aksjeutbytte og omdømme på børsen.

Uten rot i virkeligheten, eller i den nærmeste framtida, verdsetter de nettabonnenter mer enn en papiravisabonnent, selv om nettet står for 10 prosent av inntektene. Det er 65 prosent av befolkningen som daglig leser papiraviser og annonseinntektene i papirutgavene er 5, 6 milliarder kroner.

Braanen mente for øvrig at Dagsavisens politikk med nye utgivelser i flere byer er noe av det beste eksempelet på at alternative strategier er mulig. Han regnet det som sikkert at mange av landets lokalaviser, som er havnet i Amedia gjerne skulle hatt denne handlefriheten.

Når det gjelder driften i Klassekampen, avsluttet Braanen med at det gjelder å stole på erfaring regnearkene og seg selv.

Landstrykkerstevnet i Fredrikstad 2014

Østfold Grafiske trykkerklubb i samarbeid med Trykkernes Landssammenslutning kunne i år ønske velkommen til Landstrykkerstevnet i Fredrikstad.

Tekst og foto: Lars Valentin Svensson

Det er syv år siden trykkerne var samlet i Fredrikstad for å få faglig påfyll i en sosial og kameratslig ramme. Femti påmeldte deltagere fra hele landet, og to gjester fra Sverige sjekket inn på Rica City Hotell som var stevnets base under oppholdet.

Fredagskvelden ble satt av til omvisning i Microbryggeriet med påfølgende smaking på bryggerivarene. Vi fikk en detaljert gjennomgang av fremstillingsprosessen og historien til lokalene som i dag benyttes til utleie til private arrangement og fester.

Lørdag morgen ble stevnet åpnet ved at Jonn Gulbrandsen og Ivar Baardsen ønsket velkommen til alle deltagerne og foredragsholderne.

Bjørn Sletvold fra trykkeriet Polaris presenterte prosjektet Cortina Heimdal 2014, som består i fornyelse av KBA-pressa i huset og som medførte et stort byggeprosjekt i lokalene samtidig som produksjonen skulle gå som normalt. Prosjektet er gjennomført byggeteknisk og tidsmessig i henhold til plan. Pressa kan trykke opp til 64 sider på tykkere og finere papir enn vanlig avisproduksjon. Den betjenes av tre trykkere på hvert skift, og det kjøres med tørroffset og heatset.

Håvard Grjotheim, som er leder i 07-gruppen, delte tanker om grafisk bransje i fremtiden. Han startet med tall som viser at annonseinntektene aldri vil komme tilbake og at 1000 journalister skal ut av mediehusene. Det redaksjonelle produktet svekkes i avisene. Grafisk produksjonsvolum er halvert siden 07-gruppen startet for sju år siden. Ute i Europa kan vi se at dyptrykk og offsetvolumet bygges ned, mens bransjen vokser i Afrika, Sør-Amerika og Kina. Stort sett er det nedgang i hele Europa, med store nasjonale forskjeller. Etikettproduksjonen har en økning i Europa.

Stopp-prosjektet

Etter lunsj ble Stopp-prosjektet presentert av Thor Gudmundsen fra Norsk Grafisk Leverandørforening.

Prosjektet, som er satt i gang med initiativ fra NGL, startet tidlig 2013 med samtaler med mange aktører i bransjen. Konkurransesituasjonen for bransjen var bakgrunn for prosjektet, med nedgang i papirvolum og opplag sammen med en bekymring for at kunnskapen i faget og bransjen blir borte ved konkurser og nedleggelser.

Blant de konklusjoner som er trukket på dette stadiet er at bransjen i Norge har sine sterke sider knyttet til miljøforhold, nærhet til kunden og leveringstider.

Mens de åpenbare svakhetene når det gjelder konkurransen fra utlandet er kostnadsnivå, kompetanse på salg, omdømme og selvtillit. Prisforskjellene er for store og bransjen må bli bedre på salg og relasjonsbygging.

Lørdagens siste foredragsholder var Rene Svendsen fra Fredrikstad Blad, som er valgt til årets avis. Fredrikstad Blad er i dag eid av Amedia og fikk samme utmerkelse for elleve år siden.

Rene Svendsen kunne fortelle at avisen hadde en annonsenedgang på mellom 15og 20 prosent fra november 2013, men hadde en annonseøkning på 15 prosent innen det digitale markedet. Opplagsinntektene er stabile ved at abonnementsprisen er økt. Avisen har nesten ingen abonnenter under 40år. Det er viktig å velge riktig segment til annonsører i forhold til digitalt eller papir med billige, ungdomsrelaterte varer digitalt og dyrere varer som klokker og biler på papir.

Landstrykkerstevnet avsluttes for dagen, med festmiddag i festsalen på hotellet. Under middagen delte Jonn Gulbrandsen ut TLS vimpel til Kai Jansen, for hans mangeårige arbeid som revisor. Erling Weydahl fikk også en lignende påskjønnelse for ekstra god innsats for trykkerne i Trondheim og midt Norge.

Søndagen ble satt av til en busstur gjennom Hvalers vakre skjærgård, med lunsj på brygga i idylliske Skjærhallen. Her ble stevnet avsluttet med takk for deltakelsen, og det ble ønsket velkommen igjen neste år i Sandefjord.

Møte med bokaktuelle Anisdahl

24. september arrangerte Oslo grafiske fagforening et vellykket faglig møte med typograf og grafisk designer Leif Frimann Anisdahl.

Tekst og foto: Torbjørn Eng

Gjennom et langt yrkesliv, som startet som typograf på 1950-tallet, er Anisdahl blitt Norges trolig mest kjente, produktive og prisbelønte grafiske designer. På tampen av sitt pensjonerte yrkesliv skriver han fagbøker.

Med årets utgivelse «Gylne snitt» var han høyaktuell for et faglig møte om «Typografi – form og funksjon». Interessen for Anisdahl og temaet var god: Omtrent 30 medlemmer kom, spiste pizza og fikk høre en times engasjert og underholdende foredrag om det grafiske formgivningsfaget i lys av Anisdahls arbeider og opplevelser. De ti bøkene han hadde med seg for salg ble revet bort.

Anisdahl begynte foredraget med å uttrykke at det er et fantastisk givende fag han og vi – medlemmene av Ogf – arbeider i. Han vedgikk at han til og med drømte om bokstaver om natta. Og han klarte å formidle denne gleden over å være en del av det grafiske faget til oss møtedeltakerne: utfordringene med å lage gode grafiske løsninger for kunde så vel som for mottaker, det å være en del av en lang håndverksmessig og kunsthistorisk grafisk tradisjon – blant annet.

Jeg har lest Anisdahls tidligere bøker, blant annet de to forrige som han har utgitt i sin pensjonisttilværelse: «LOGOTYPE» (2008) og «Form og budskap» (2011). Årets «Gylne snitt» må bedømmes som kronen på hans faglige forfatterskap. Temaer fra de tidligere bøkene er her gitt en grundigere og bredere behandling. Det omfattende bildematerialet viser deler av hans rikholdige produksjon innen blant annet bokomslag, logoer, firmatrykksaker, emballasje og alfabetdesign, med sideblikk til enkelte design-ikoner som har betydd mye for hans utvikling. Men jeg setter vel så stor pris på tekstdelen, der han blant annet begrunner sitt syn på formgiving sett i perspektiv av designhistorien. Boka er faktisk en lett tilgjengelig innføring i de viktigste momentene i kunsthistorien og i historien om typografien og grafisk formgiving. Bakerst i boka finner man en litteraturliste for den som vil fordype seg videre.

«Gylne snitt» er også en vakker bok, som Anisdahl, som formgiver, og 07 Media (trykkeri og forlegger) har all ære av. Den kan bestilles fra http://07.no/Bok/Gylne-Snitt og er vel verdt prisen kr 395,-.

Full fres på høstkurs

Best design: Kristin Ness Svendsen og Lene Pernille Nesbø kom på desidert sisteplass, men gikk likevel av med prisen for best design med sin «Gutencar».

I slutten av oktober dro ungdom fra Oslo grafiske fagforening på helgekurs til Quality hotell i Sarpsborg. Det ble en lærerik og latterfylt helg.

Tekst: Betsy Traran og Lene Pernille Nesbø

Allerede på bussen ble første oppgave utdelt. Alle måtte forberede et foredrag på minimum to minutter. Lørdag morgen var det en nervøs gjeng som møtte opp til kurs etter å ha sittet halve natta og planlagt foredragene sine. Kursleder Silje Bækkelund startet med å lært oss litt om taleteknikk, og så var det tur for å prøve det ut i praksis. Det ble risting i bein og skjelvne stemmer, men mange spennende temaer ble tatt opp, som blant annet Norrøn mytologi, prokrastinering og geocacing. Denne gjengen med grafikere og trykkere liker seg nok best gjemt bak maskinene. Etter lunsj ble det hete debatter om harryhandel og pelsdyrnæring.

Det er viktig å sette av litt tid til lek og moro, og det fikk vi her. Vi fikk brukt kreativiteten på å lage den kuleste olabilen. Vi fikk ikke lang tid, så her måtte vi jobbe fort. Guttelaget med bilen «So long suckers» var rakest i løypa. «Gutencar» var treigest, men fikk prisen for beste design.

Søndag fikk vi besøk av Per Ole Melgård fra Oslo Bussarbeiderforening. Han har lang erfaring fra fagforeningsarbeid og hadde mye å lære bort. Vi ble delt opp i tre grupper; et styre, en redaksjonskomite og en valgkomite. Etter litt forberedelser, ble årsmøte satt i «Bækkelund bok og kebab as» Det ble et veldig formelt årsmøte med veldig uformelle forslag. Vi stemte blant annet over forslag som tur til badeland i Bø, utedo i Sagveien og bukser til et maleri som henger i Kjellern.

Bilene: Her ser vi alle de fire konkurrerende bilene. Fra front: «Eat my døst», «So (this) long suckers», «Fyllesforbundet» og «Guterncar»

Etter en siste felles lunsj var det en sliten, men fornøyd gjeng som ble plukket opp av bussen og kjørt tilbake til Oslo.

Ogfs ungdomskurs er utvilsomt et av høstens høydepunkter, og årets arrangement var ikke noe unntak. Vi lærte mye nytt og spennende, og fikk samtidig virkelig utfordret oss selv. Minst like viktig var den sosiale delen, for hyggeligere gjeng å dra på tur med skal man lete lenge etter!

Neste år blir det nytt kurs og nye muligheter, så vi vil oppfordre alle unge medlemmer til å bli med når den tid kommer.

Vinnerne: Rino Martinsen, Tor Andre Isene og Jonas Gjerholm var på vinnerlaget med bilen «So long suckers»

Aktietrykkeriets siste produksjon

Per Løkke og Ove Ueland med sist blad i hånda.

Siste mandag i september gikk Her & Nå i trykken på Aktietrykkeriet for siste gang. Nå er lyset slukket i produksjonslokalene, men det kan skimtes lys i kontorlokalene i annen etasje. Her skal det drives trykksakformidling og noe grafisk virksomhet.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Om den videre driften på Heia blir mer enn et glimt av lys vil tida vise. Vi i TgM dro til trykkeriet på det siste skiftet for å markere at en lang tradisjon er blitt historie. Personlig mener vi at vi har laget for mange slike reportasjer de seneste årene.

Aktietrykkeriet er, som mange har minnet om nå ved nedleggelsen i seg selv en fagforeningshistorie, mer enn et lysende bedriftsøkonomisk eksempel.

Arbeidernes Aktietrykkeri ble grunnlagt av Christian Holtermann Knutsen, som i tillegg rakk å starte det som nå heter Dagsavisen. Han var den

sterke organisator som sørget for at den grafiske fagforening i Christiania var den eneste fagforeningen i landet som overlevde det økonomiske sammenbruddet fra 1874.

Bedriften etablerte seg etter hvert i Brugata fram til 1907, da den flyttet til det nybygde Folkets Hus på Youngstorget. I 1912 ble det investert i 32-siders rotasjon med muligheter for fargetrykk, nytt støperi og to Linotype settemaskiner. På tross av innvesteringer var det mange kriser og kapitalmangel både før og etter første verdenskrig, Etter en brann i produksjonslokalene havnet bedriften, og Arbeiderbladet i den nye Folketeaterbygningen i 1934. Etter noen innkjøringsproblemer sto bedriften i mars 1935 fram som Norges mest avanserte avisbedrift med en Goss-rotasjon med muligheter for 64-siders avis og firefargers trykk. I tillegg var det på plass ti settemaskiner, femten maskinsettere, ni håndsettere og sju støpere.

Etter mange år i sentrum flyttet bedriften til Økern i 1957. I 1958 fikk de ansatte beskjed om at noen hadde snakket sammen og fusjonert trykkeriet med Arbeiderbladet under felles styre.

Ekteskapet holdt, med et utall av meklingsmøter, fram til 1980. Da var det slutt på Arbeidernes foran i navnet, og separasjonen fra Arbeiderbladet var et faktum. I 1985 ble skilsmissen innvilget og aksjene overdratt fra Norsk Arbeiderpresse til Terje Hildeng.

I slutten av 80-årene gikk så turen vider til Heia industriområde i Fet kommune, som ble endestasjonen.

Siste Her og Nå i produksjon.

Med en fortid i Oslo. Ble grunnlagt i 1884 med lokaler Brugata 17 i Oslo.

Steinar Myrvold diskuterer det siste innstikket.

Mann og kvinne har en ting til felles - motsatt kjønn!

Fredrik Stabel

Jeg vil presentere en talentfull regissør; Endre Skandfer. Endre har ved en tilfeldighet også kommet inn i illustrasjonsverdenen og det ble suksess. Kanskje er det fordi Endre har brukt profesjonelle triks fra filmskaping til arbeid på papir?

Tekst: Darija Sapozenkova-Hauge
Portrett: Iselin Rosjø Evensen

Eller er det fordi Endre ikke ga opp, men fortsatte tålmodig da alle sa «Dette kommer aldri til å bli noe stort»? Les artikkelen om du ønsker inspirasjon til å gjennomføre ditt hobbyprosjekt eller om du har aldri sett ekte sirkus på Stortinget.

I sin karriere som art director og regissør har Endre arbeidet med animasjonsfilmer og visuelle effekter til filmer og TV-serier hos Qvisten Animation og Storm Studio. Han har for eksempel jobbet med scenografi og figurdesign til barne-tv-serien Den lille redningsskøyta Elias, NRKs Fantorangen og Iram Haqs kortfilm Skylappjenta. Men hvordan

Endre Skandfer er svært fornøyd med «hjertebarnet sitt», Krüger & Krogh.

startet Endres karriere som illustratør?

– Jeg er ikke illustratør eller bildekunstner. Jeg har aldri gått tegneskole. Film har vært min vei inn. Alt startet da jeg var art director på en kortfilm av Iram Haq, som er skuespiller og regissør. Filmen het Skylappjenta og Iram hadde lyst å lage bok basert på den samme historien og hun lurte om jeg kunne illustrere den. Slik ble jeg illustratør for første gang. Det var ikke noen drøm for meg å bli illustratør. Det var tilfeldig. Men jeg likte det veldig godt.

– Når man jobber i film, jobber man med store team og det er stort sett skuespillere og regissør som får all oppmerksomhet. Så det var veldig kult å jobbe med noe der færre er involvert. Man får navnet sitt på omslaget. Man har også mye større frihet til å skape sin egen stil. Jeg visste ikke at ting ser så annerledes ut på papir enn det ser ut på skjerm, fori jeg hadde ingen grafisk erfaring. Så boken ble mørk. Det var min første lærepenge. Men på grunn av Iram Haq fikk boken mye oppmerksomhet, så det var fantastisk sted å starte.

– Du har vært med å produsere den populære Dunderly-monster-bokserien for barn. Kan du fortelle litt om Dunerly?

– Barnebøkene om Dunderly-monstrene er det aller største prosjektet mitt til nå. Barnebokforfatteren Endre Lund

Eriksen hadde sett ting jeg hadde gjort og tok kontakt med meg i 2010. Siden da har vi jobbet sammen om Dunderly. Nå har vi 12 bøker tilsammen. Bøkene er i tre ulike serier innenfor det samme universet: Romaner for større barn, bildebøker til mindre barn og pekebøker for de aller minste.

Det som ofte er vanskelig med serier til barn, er at barna vokser fortere fra en bok de er glad i enn man klarer å lage fortsettelsen. Konseptet her er artig fordi serien er skapt for å kunne leves med i mange år. Man blir kjent med de enkleste bøkene først og går til mer og mer avanserte bøker etterhvert.

Dunderly har vært en ganske stor satsning og jeg var utrolig heldig som uerfaren illustratør som fikk lov til å være med på det. Jeg lærte mer om trykkeprosess, for eksempel fikk jeg kalibrert maskin –det var gøy. En annen morsom ting er at de fleste bøkene er utgitt i Kina nå.

– Du fikk utgitt første nummer av tegneserien Krüger & Krogh tidligere i år. Kan du fortelle litt om hvordan det gikk til?

– Krüger & Krogh er et hjertebarn. Det som er spesielt med Krüger & Krogh for min del er at det er et prosjekt skapt av ingenting. Ingen har bestilt det. Det passer heller ikke inn i noen trend. Alle sa at det er en hobby og det kommer aldri til å bli noe ordentlig det der. Alle sa at en sånn type serie ville være umulig å selge. En av de få som ikke sa det var heldigvis vår redaktør i Egmont forlag.

–Hvordan presenterte dere ideen for redaksjonen?

– Bjarte, Ronald og jeg hadde jobbet med denne tegneserie fra 2003, men verket var ikke ferdig i det hele tatt. Det var hobby med rolige år og aktive stunder drevet av entusiasme. I 2011 ble vi invitert til å presentere det på Oslo Comic Expo. Vi fikk 5000 kr for å opptre på festivalen. Da hadde vi kun en idé og noen tegninger. Vi brukte alle 5000 kr på å lage store papirfigurer av Krüger & Krogh. Vi lagde også en presentasjonsfilm og det var nesten lettere å lage den enn å lage bok siden vi alle jobbet profesjonelt med film. Dagen før vi skulle presentere var vi veldig nervøse – vi har aldri vært på en sånn festival før. Før festivalstart var det en debatt om tegneserier. Iselin Rosjø Evensen, redaktør på Egmont, ble spurt om hva slags tegneserie hun gjerne skulle ha fått presentert og hun sa at hun gjerne skulle sett en krim fra Oslo. Og da tenkte vi oj oj oj, vi har en sjanse. Hun satt i salen under vår presentasjon og ble vår redaktør.

– Hvordan fikk den første utgaven form?

– Vi gikk fram ganske likt som vi ville gjort med film – og det var lurt -vi skrev skikkelig manus. Og vi hadde sidenummerering. Det er ikke så mye man får fortalt på 46 sider, som er det albumet har. Så det var hjelp til for å begrense oss. Da hadde vi laget manus, og det tok ganske lang tid, så begynte vi med layout. Det var ikke alltid det fungerte å forholde seg til sidenummerering som var i manus, fordi vi hadde ▶

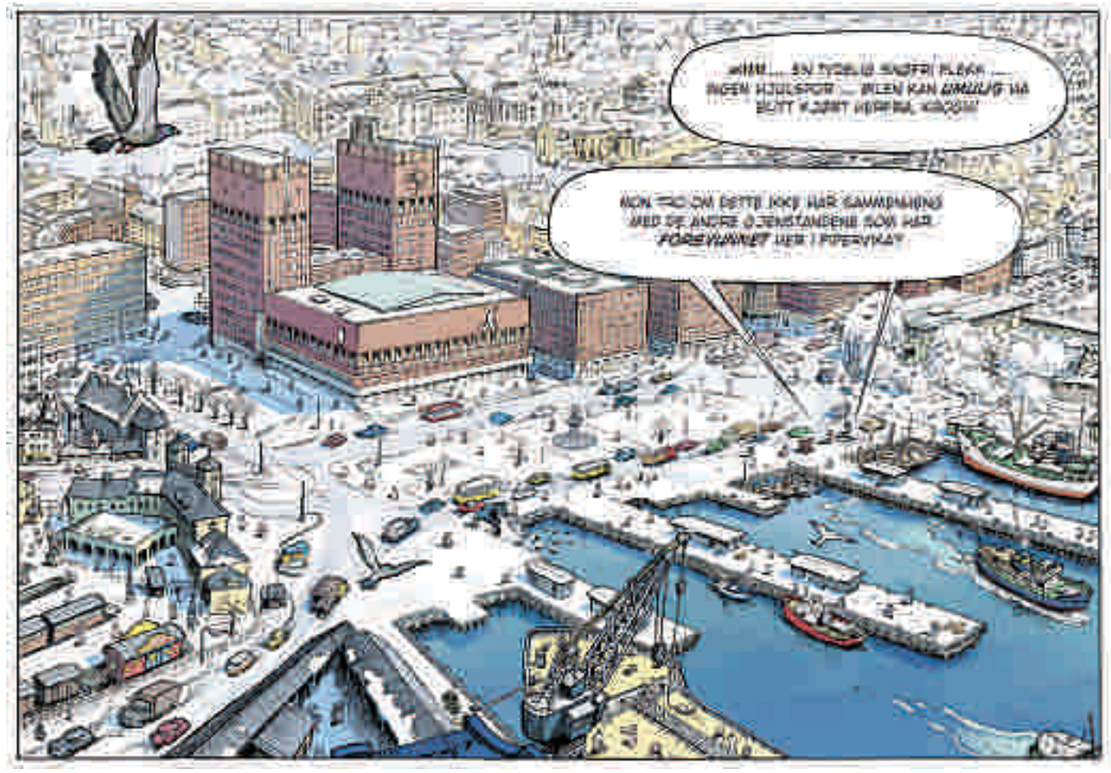

Det måtte tre år og instendig research til før Rådhusplassen og Vestbanen anno 1964 ble riktig.

Budsjettforhandling på Stortinget.

vært for optimistiske i forhold til hvor mye man kan få inn på en side. Det ble alt for mange bilder. Da måtte vi kutte og det er ganske vanskelig. Man føler at alle delene er like viktige, men det var for å få det bedre.

Jeg hadde ansvaret for manus – historien i grove trekk – og layout. Jeg har laget hele albumet i skisseform og så begynte Bjarte Agdestein å tegne i detalj. Og den prosessen er veldig lang på grunn av en ekstremt detaljert stil. Bjarte jobber veldig tradisjonelt: Han tegner med blyant først, deretter med penn og blekk. Fargene er gjort digitalt av Ronald Kabíček og meg. Ronald hadde ansvaret for dialog i boblene også.

– Hva skal dere forbedre i neste utgave?

– Det vi ser er at vi brukte veldig mye tid på det første albumet. Vi gjorde ting litt for ordentlig og litt for mye. Men det er mye man kan forenkle uten at resultatet blir dårlig.

Vi lever i en tid da ting går fort. Og grunnen til at veldig mange serier er laget i en enkel stil er for å kunne ha god økonomi i det. Man må produsere så fort man kan. Også leserne har dårlig tid og vil ha enkel underholdning. Tegneserie kan bare være en enkel vits på ett bilde og det kan være veldig bra. Men jeg tror faktisk atfordi Krüger og Krogh går i motsatt retning – at folk kan bruke flere dager på å lese og kose seg med detaljene, at man faktisk ser håndverket, man ser at at det ikke noen ting som har gått fort – fører til at folk liker det og tar seg tid til det.

Kulturforskjeller og svenske erfaringer

«Kvinnedeltakelsen i arbeidslivet i Norge sammenlignet med OSED, betyr mer for samfunnets inntekter enn en samlet olje- og gassvirksomhet.»

Tekst og foto: Adolf Larsen

Sitatet i ingressen burde være nok til at forbundets konferanse for likestilling og likeverd skulle ha bedre oppslutning. Vi som var der var veldig godt fornøyd. Det var Kine Asper og Tove Rita Melgård som hadde regien, og vi vil blant mange gode innleder konsentrerer oss om to med internasjonalt blikk på likestillingen.

Den første av dem, Iwona Kilanowska, har riktignok mange år bak seg som personalsjef i et rekrutteringsfirma og har nå samme stilling i det finske firmaet Lemminkainen.

Med sin polske bakgrunn var hun spesielt opptatt av forskjeller i kultur og holdninger hos arbeidstakerne i Norge og Polen. Innledningsvis fortalte hun om en undersøkelse som viste at nordmenn var veldig lite skeptisk i møte med andre mennesker. Eller «veldig naive» som innlederen uttrykte det. I motsetning til polakker som lå i andre enden av skalaen.

Kilanowska viste mye interessant arbeidslivsstatistikk som understreket forskjellene mellom Polen og nordiske land når det gjelder innflytelse over egen arbeidssituasjon, arbeidsmiljø og også om de spurte hadde gjort forsøk på å forbedre sin egen situasjon.

Som arbeidstaker i Norge delte innlederen mange av erfaringene som kom fram i undersøkelser av utlendinger på det norske arbeidsmarkedet. Hun trakk fram eksempler på uklare sjefer og beskjeder; som når du blir bedt om å se på en sak. Utlendinger nøyer seg i mange tilfeller vil nøye seg med nettopp det, og oppfatter ikke at det faktisk er meningen at de skal løse et problem.

Svenske erfaringer

En annen av de kvinnelige innlederne var nestleder i det svenske Metallarbeiderforbundet, Marie Nilsson.

Hun viste gjennom sin innledning at det i løpet av åtte år med borgerlig styre er blitt større ulikhet og mindre likestilling i Sverige. Bare forandringene i skattepolitikken har ført til utrolige skjevheter mellom høyt og lavt lønte. Og mellom kvinner og menn. Som en følge av de borgerliges reformer i perioden 2006-2014 har den tiendedelen med høyest inntekt økt sin inntekt med opp mot tjuefem prosent, mens den tiendedelen med lavest inntekt kommer ut med pluss to prosent. Nilsson, som var helt klar på at å snakke om utjevning og likestilling uten å snakke om klasse er totalt meningsløst, viste deltakerne angrepene som den borgerlige alliansen har gjennomført. Sykepenger har blitt svekket fra i underkant av 90 prosent av ordinær lønn til under 80 prosent, for eksempel. Mens når det gjelder A-kassan, som er utbetalinger til arbeidsløse, er beløpet justert ned fra i underkant av 80 til 65 prosent av lønna. Samtidig er kontingenten til A-kassan økt dramatisk. Resultatet har blitt dårligere stønad for ledige, og mange utmeldinger av LO.

En annen konsekvens er ifølge Nilsson, at jo lavere utbetalinger fra A-kassan er, desto lavere blir laveste lønnsnivå ute i arbeidslivet.

Nilsson var kritisk til en ny svak sosialdemokratisk regjering som ikke vil utgjøre et klart nok politisk alternativ. Hun mente at nettopp mangelen på alternativer var årsaken til Sosialdemokratene og Vensterpartiets manglende framgang ved valget, på tross av massiv misnøye med den borgerlige alliansen.

Hun slo fast at hvis de ikke klarer å rette opp ytelsene fra, og kontingenten i, A-kassan, vil regjeringsperioden bli mer enn problematisk. Også når det gjelder forholdet til fagbevegelsen.

Andre innledere på konferansen var LO-leder Gerd Kristiansen, og forbundssekretær Jørn Eggum fra vårt eget forbund.

Et innslag som både var spennende og annerledes var samtaler med det som Norsk Folkehjelp kaller sitt Menneskebibliotek. Dette er rett og slett personer med handikapp, eller andre egenskaper hvor vi, som møter disse kan tenkes og sitte med egne fordommer og forutinntatte holdninger.

De som kom til forbundets konferanse var; en meget svaksynt, to personer i rullestol, og to kvinner fra Somalia, hvor en var med hijab og en uten. Her kunne deltakerne spørre om absolutt alt vi lurte på, bare de menneskelige bøkene ble behandlet bra!

Nestleder i svenske metallarbeiderforbundet Marie Nilsson.

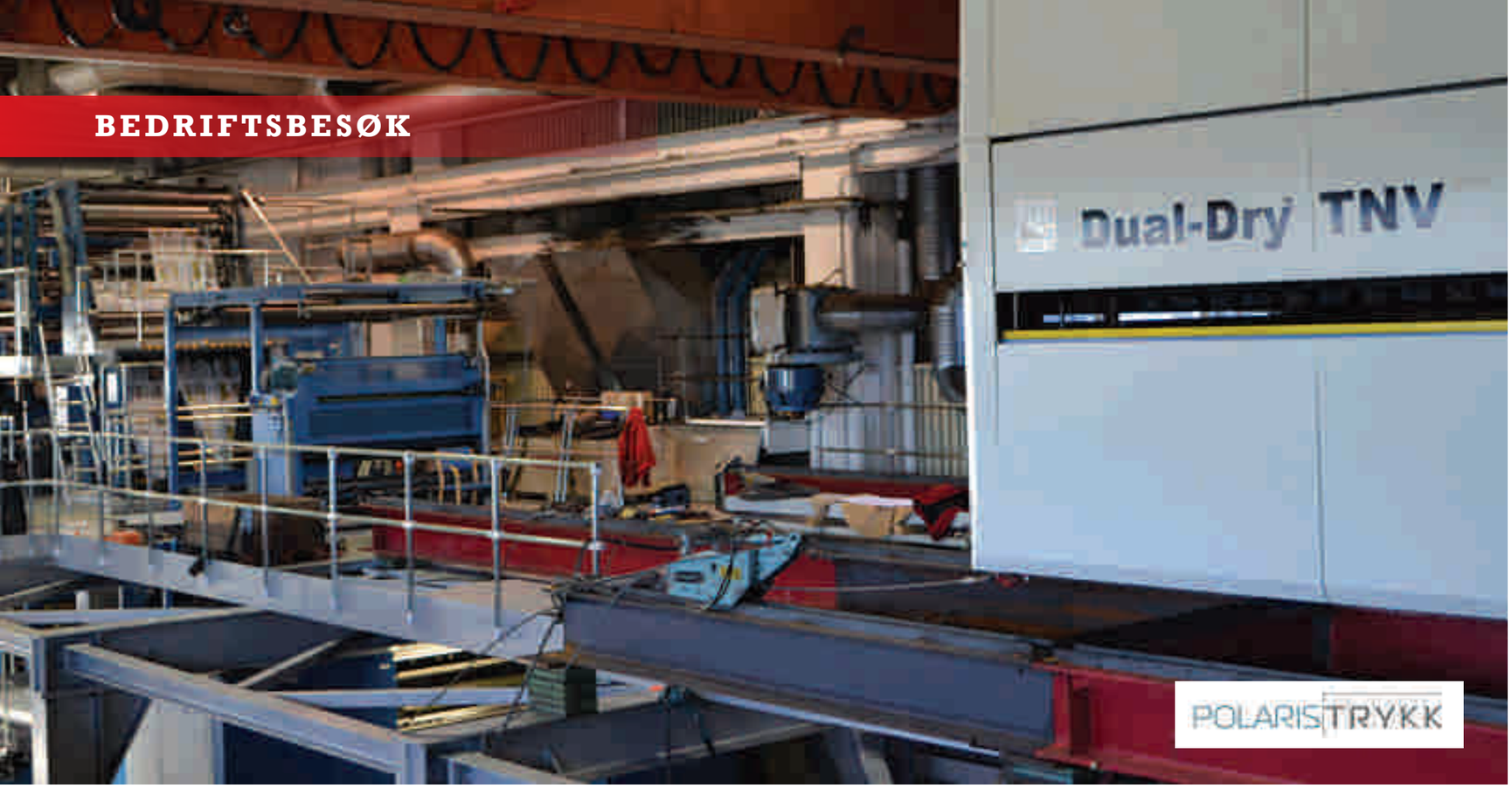

Tørka var nesten på plass, men hadde noen meter igjen.

Gode nyheter, bare nord for Dovre?

I begynnelsen av november dro TgM til Trondheim for en å lage bedriftsreportasje fra Polaris Trykk Trondheims trykkeri på Heimdal. For vårt vedkommende er det tredje gang på de trakter, og hver gang har det vært positive nyheter å berette om.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Første gang vi fant det nødvendig å tøye de geografiske grensene var vinteren 2009, da vi var på befaring på det nystartede trykkeriet til Polaris og Amedia på Orkanger.

Sommeren 2012 gikk turen nordover igjen. Denne gangen til Polaris Trykk i Trondheim, som hadde lansert sitt eget prosjekt for faglig multikompetanse.

Derfor var ikke overraskelsen så stor da nyheten om en ny avisrotasjon på samme sted tilfløt redaksjonen i TgM i året 2014.

Denne gang dro hele AU fra Sagveien til Heimdal, men så hadde vi et oppdrag i tillegg til artikkelen.

Den enes død…

Vi hadde avtale med Bjørn Sletvold. Han sitter riktignok ikke i verken klubbstyre, avdeling eller bransjeråd lenger, men var innleid som omviser.

Bjørn sitter fortsatt i styringsgruppa for den nye rotasjonen sammen med blant andre Oddvar Ustad, som er daglig leder for Polaris Trykk Trondheim. Ustad kommer fra stillingen som leder for trykkeriet på Orkanger, og var dermed omviser for TgM for annen gang.

Den dagen vi kom på besøk var andre del av prosjektet, tørken for heatsetproduksjon, kommet i «hus» dagen før. Det vil si at den var kommet inn gjennom veggen, men hadde noen meter igjen til at den var koblet opp mot rotasjonen. Her er vi også ved saken kjerne, og ved en av årsakene til at et norsk aviskonsern investerer 85 millioner i trykkeriet sitt i 2014.

Ustad og Sletvold er samstemte om at en av forklaringene til det enstemmige styrevedtaket i Polaris er mulighetene for en kraftig forbedret trykkvalitet. Mens de venter på at tørken kommer på plass, har de allerede forbedret kvaliteten på den daglige avisproduksjonen, og på innstikkene. Det kan kjøres med finere raster og, hvis kunden ønsker, adskilligere tykkere og bedre papirkvalitet enn tidligere. I denne produksjonen kan også maskinens totale kapasitet på 96 sider, fordelt på tre tårn, utnyttes fullt ut. Ved heatsetproduksjonen, på bestrøket papir, er kapasiteten 32 sider.

Den andre årsaken til investeringen, er styringsgruppa enige om, var prisen. Rotasjonen ble plukket opp som nesten ubrukt fra et konkursbo i Danmark, og ser, etter en tur innom KBA-fabrikken, ut som ny.

Prosessen i trykkeriet startet med nedbygging av den gamle pressa 19. mai. I juni kunne de produsere i 64 sider og i slutten av august var alt på plass til full produksjon.

De produserte, i forståelde med kundene, opplagene av VG, Dagbladet, Aftenposten på sin andre rotasjon gjennom sommeren.

Optimistene

Det skal ikke stikkes under stol at det også er mørke skyer i Trøndelag, men det er den realistiske optimisme som er mest framtredende i styringsgruppa.

– Det er ingen tvil om at den nye pressa allerede har økt kvaliteten betraktelig, forklarer Ustad. – Sammen med adskillig mindre makulatur i innkjøringen, raskere plateskift og lavere bemanning, er dette innsparinger som kunne forsvarer kjøpet.

Både den lokale lederen, og konsernet ser også for seg en betydelig økning i sivilproduksjonen, bare på grunn av den forbedrede kvaliteten.

– Vi skal bruke første halvdel av neste år til innkjøring, både av pressa og i markedet, understreker Ustad. – Det er også ønskelig at egenproduksjon av magasinet, Ukeadressa, skal brukes for å vise seg fram i markedet.

Selv trives Ustad godt på trykkeriet, spesielt med utvikling og nyinvestering. Han skryter av samarbeidet med klubben, og av styringsgruppa med Sletvold. Sletvold selv skal jobbe et godt stykke ut i 2015 før han blir pensjonist etter 38 år på rotasjonen på Heimdal.

Som bringer oss over til årsaken til den mannsterke delegasjonen til Trøndelag. Nemlig at vi skulle ta farvel med en fagforeningskamerat som har vært en utmerket representant for klubb, forening og forbund gjennom flere tiår. Noe vi gjorde etter beste evne med en kveld på Bakklandet.

To svært godt fornøyde herrer fra Polaris Trykkeri. Til venstre: Bjørn Sletvold og Oddvar Ustad.

Ida poserer stolt med medalje, flagg og gullhatt!

Gull til Ida i Euroskills!

Euroskills, som er europamesterskap i yrkesfag, ble en stor suksess for grafisk fag. Ikke bare tok Ida Sæterdal fra Concorde design gullmedalje, men i team-konkurransen med Mathias Novas fra 07 Interaktiv, tok de sammen en 4. Plass og Mathias fikk Medal of Excellence.

Tekst og foto: Anne Cappelen Grant

Ida tok en knepen 2. Plass i NM 2012, og har siden forberedt seg til Euroskills. Trass i stadig bekymring for om hun hadde gjort nok og trent nok, holdt det til gullmedalje. Ida har et travelt liv med siste år på bachelor i mediedesign på Gjøvik kombinert med jobben som daglig leder i Concorde. Min teori er at det stramme skjemaet med mange gjøremål som må struktureres og administreres også har vært en god trening til mesterskapet.

Samarbeid om oppgaven

I Euroskills jobber mediegrafiker for trykte medier og mediegrafiker for elektroniske meder sammen om oppgavene. Oppgavene skal i størst mulig grad speile arbeidssituasjonen i bransjen i Europa, derfor har Euroskills lagt opp til samarbeid som et viktig moment. I korthet gikk oppgaven ut på å utforme profilmateriell med logo, profilmanual, brevark og visittkort første dagen. Deretter ble dette overlevert til Mathias på web, som samkjørte profilen for webbasert materiell.

Andre dagen var det brosjyre på 12 sider som sto for tur for Ida, og denne ble også videre bearbeidet til webbasert versjon av Mathias.

Mathias sitt arbeid besto ellers i å utvikle et publiseringssystem for å administrere innholdet på nettstedet, for så å implementere et design basert på Idas profil. Nettstedet bestod av forskjellige komponenter som blant annet en interaktiv utgave av brosjyren og en beskrivende animasjon for produktet.

Siste dagen skulle det produseres webbanner av de to sammen, og Ida skulle i tillegg lage en stor plakat og en T-skjorte.

Det var kjent en stund i forveien hvilke elementer som skulle produseres i løpet av de 3 x 5,5 timene konkurransen varte. Hvilken kunde vi skulle benytte , ble først stemt over dagen før første konkurransedag. Det var sju forslag til oppgave, og avstemningen gikk i favør oppgave om franske makroner i friske farger. I fellesskap ble vi enige om at dette var pantone-makroner, og vi lagde et fiktivt navn Pantoni Macarons. Litt intern moro for fagfolk!

Blir det medalje?

Ida var nok svært spent under medaljeseremonien. Flere av de norske deltakerne prøvde å se på oss eksperter om vi så ekstra glade ut på deres vegne, så vi måtte holde oss. Det er strengt hemmelig hvem som kommer på pallen, det gjør gleden så mye større og morsommere å dele for alle. Og gleden ble delt – det var veldig godt å se hvordan det norske landslaget gledet seg over hverandres prestasjoner.

Samarbeid: Ida og Mathias samarbeidet om oppgaven, men Mathias fikk også tid til å hjelpe Ida med skjæring til presentasjonen.

Og det ble ganske mye å glede seg over! Norge gjorde sitt (nesten) beste Euroskills noen gang, og var bare slått av Tyskland i gjennomsnittlig poengsum pr. deltaker. Å bli slått av en lærlinggigant som Tyskland tror jeg ikke vi skal skamme oss over!

NRK på banen

Nytt i dette mesterskapet var at vi hadde NRK med oss. De skal sende 5 x ½ times programmer i mars om konkurransen. Endelig litt skikkelig dekning! Yrkeskonkurranser arrangeres for å fremme yrkesfag og gi yrkesstolthet til utøverne, og det fortjener mer pressedekning enn det de har hatt til nå.

NRK har valgt å følge fag som er lettest å forholde seg til for folk flest, og våre mac- og pc-ryttere er ikke så spennende å filme i aksjon. Men vi regner med at de fikk god dekning av medaljene!

Sitat Mathias:

– Denne konkurransen har fått meg til å reflektere over yrket mitt og hvordan jeg ligger an i forhold til et nokså representativt utvalg av Europas beste webdesignere. Framover håper jeg at erfaringen kan hjelpe meg å håndtere lignende, stressende situasjoner, og ikke minst stå oppført som et punkt i CV-en — som kan være til god hjelp i senere jobbsammenheng. Utover det tar jeg selvfølgelig med meg minner om en utfordrende, men også morsom periode!

Ida Sæterdal som jobbet i team med webber Mathias Novas. Sammenlagt fikk de 4. Plass i team challenge, og Mathias fikk velfortjent Medal of Excellence.

Seiersklemmer og gratulasjoner til Ida fra de andre deltakerne.

Dovre faller

Kven er det som trampar på Dovre? KUL-gutta på tur i Portør

Til vanlig skal ein anmeldelse seia noe om kva slags bok dette er. I dette tilfeller er det meir nødvendig å seia noe om kva slags bok det IKKJE er. For med fire skarpskodde teoretikarar med bakgrunn frå og i omlandet til den vesle, fin-marxistiske gruppa Kommunistisk Universitetslag (KUL) på 1970-talet, der også Gerd-Liv Valla var medlem, kunne ein ha venta seg ein systematisk gjennomgang av norsk historie, kopla med krystallklare analyser av klassekampens utvikling.

Tekst: Andreas Hompland

Det får vi ikkje. Det er meir revy og rapsodi enn revolusjon. Fleire anekdotar enn analyser. Meir morskap enn moral. Boka er lettlesen, men også lidenskapelig. Dei fire forfattarane har prøvd å sy saman sine favoritt-tema og vinklingar. Harald Berntsen om arbeiderbevegelsen, Jon Langdal om Ibsen og litteraturen, Espen Søbye med statistiske innsmett og Kjartan Fløgstad om mye rart og forunderlig i karikert og gjenkjennelig stil. Så den som ikkje har sans for Fløgstads fleip, ordspel og harselas, går glipp av mange lesegleder. Og kan koma heilt skeivt ut med heile boka, for ho må lesast med eit like muntert sinn som ho faktisk er skriven.

Anekdotisk historieskriving

Eg forestiller meg at boka har kome til ved at KUL-gutta har dratt på tur til Gyldendals hytte i Portør eller noe sånn. Der har dei halde kveldsete eller jam session og aust gode og opplysande anekdotar frå sin historiske kunnskap på ulike felt. Men deretter har dei ikkje droppa alt dette og rømt tilbake til ein systematisk disposisjon. Dei har tatt vare på fortellingane frå utkanten av vanlig historieskriving; dei har dyrka dei gode formuleringane og latt det vera styrande. Det har ikkje gjort boka særlig vellykka som heilhetlig komposisjon,

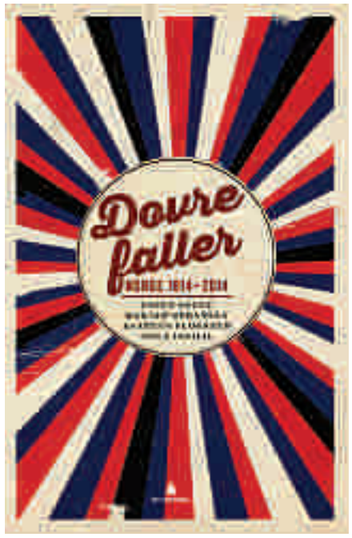

Espen Søbye, Harald Berntsen, Kjartan Fløgstad og Jon Langdal: Dovre faller. Norge 1814–2014. Gyldendal 2014.

men det er mange gullkorn, treffande karakteristikkar og viktige påminningar i fragmenta.

Det som har kome ut av det, er det som på fransk heiter ein tour-de-force: ei sjeldan og unik bedrift, ei virtuos framføring med mange improvisasjonar, ein kreativt prestasjon som neppe kunne ha vore gjort av andre enn akkurat desse fire. Og dei har vel tatt det på seg nettopp fordi det er så vanskelig.

Det er ein ide bak det tilsynelatande rotet, rett nok ein laus ide, men med ei retning og eit skrått blikk frå venstre. Det er ikkje sigerherranes historie dei skriv. Noen av dei kjende hovudpersonane er rett nok med, men boka er i stor grad befolka av identifiserte og uidentifiserte personar som ikkje spelar viktige roller i standard norsk historieskriving.

Grunnleggande overflatisk

For å seia det med ein vri på Fløgstad: Det er litt smådjupt her og der, men i all hovudsak er det grunnleggande overflatisk. Og det meiner eg som ros, ikkje ris. Dei viktige og systematiske framstillingane av drivkrefter og strukturar har med respekt å melda ein tendens til å bli flate og kjedelig. Her er det små, velskrivne fortellingar som kan lesast kvar for seg. Og innbakt er overraskande og talande faktabitar kopla med spennande og avslørande vinkliar på kjent stoff frå arbeidsliv, samfunnsliv og kvardagsliv.

Eg trur *Det kommunistiske manifest* må vera det mest siterte verket i boka, i alle fall i begynnelsen. Men det blir aldri dogmatisk. Både det historiske Venstre og Arbeiderpartiet under i klassekompromissas tid og under den sosialdemokratisk orden får overraskande positiv medfart. Og typografane sin fortente plass som fortropp i fagorganisering.

Desse 350 sidene om 200 års norsk historie er fotnotar om litt-av-kvart, frå omstreifarar og rotlaus ungdom til dagens innvandrarar. Barnearbeid og husmenn er med. Det er også thranittar og seipanettar. Det sports-industrielle komplekset blir bretta ut, saman med overgangen frå industrikultur til kulturindustri i ei unik blanding av industrihistorie og politisk satire.

Noen smakebitar

«Slekten fra 1814» kjem ikkje særlig godt frå det. Der lener forfattarane seg på Jens Arup Seip: «Kolonistene rev seg løs fra moderlandet og tok på egen hånd styret over de innfødte».

Om Ibsens borgarlige og innelukka drama heiter det: «Eit spøkelse går gjennom Europa, Hedda Gabler går på veggen, Nora Helmer går på dør, gjengangarar går igjen, men ingen rollefigurar går på arbeid».

Då høgresida sverma for fascisme og sterke høvdingar i mellomkrigstida: «Demokratiet burde utøvast av dei verdig stemmande, dei med pikk, pakk og pengar».

Om den populistiske overtura på at Staten kan orda opp i alt med meir pengar: «Ole Brumm tok seg ein politisk rusletur frå venstresida og over til Frp». Og denne: «I Frp's idealsamfunn har alle arbeidarar sitt enkeltpersonføretak».

Det norske smutthòlet

Dei to siste kapitla i boka heiter *Nyrydding av gjengrodde stiar og Knyt neven!*, men dei kan ikkje kallast kraftfulle. Det endar i ei slags resignert undergangsstemning ettersom «konsumpsjonen har avløyst produksjonen som strukturskapande kraft». For kva er Norge, 200 år etter det konstitusjonelle Dovre? «Norges rolle i den globale kapitalismen kan liknast med Smutthòlet (i Barentshavet), landet haustar fordelane andre har lagt til rette for». Mens folk flest stort sett er godt nøgde, er «den norske kapitalismen meir grådig og primitiv enn nokon gong».

Boka er artig og til dels lærerik lesnad, men det satiriske er betre enn det strategiske.

Andreas Hompland er sosiolog og skribent, mest i Dagbladet. Han er også nabo til Oslo Grafiske Fagforening.

Aktietrykkeriets fellesklubb

HISTORIE

Da Aktietrykkeriet ble lagt ned opphørte også en av våre aller eldste klubber. Aktietrykkeriets fellesklubb ble stiftet i 1898 som en av de tidligste typografklubbene i landet. Det er derfor en rik grafisk klubbhistorie som ble avsluttet i høst.

Tekst: Niels Killi

Ole hadde vært nede på Lilletorget med historisk materiale som skal overleveres Arbeiderbevegelsens arkiv. Det var regnskapsbøker, bilder, sanger, festprogram og protokoller nesten tilbake til klubbens stiftelse. Men når det gjelder den kanskje viktigste kilden til klubbhistorien – protokollene – var det bråstopp en gang på 1980-tallet.

Dette fikk meg til å tenke litt over historie og kilder til historien.

Klubbens primære oppgave er å ivareta medlemmenes interesser på arbeidsplassen. Alt for ofte blir klubbens virksomhet avsluttet. Mer eller mindre brått. Arbeidsplassen legges ned. Til slutt gjenstår det kun å få ryddet klubbkontoret. De helt åpenbare klenodiene – sirlig førte protokoller fra en lengst svunnen tid – blir nok tatt vare på. Men hva med det som er nytt? Særlig det som ligger på en datamaskin? Den nære historien, tar vi vare på den?

Jeg tror den lett blir glemt. Og det kan føre til at når vår tids historie skal skrives så vil grunnplanet, klubbene og medlemmene bli lite synlige. Ikke fordi fremtidens historikere nødvendigvis ønsker å overse dette, men fordi kildene mangler. Jeg håper derfor flere klubber vil ta kontakt med Arbark slik det ble oppfordret til i forrige nummer av TgM. Klubbene behøver ikke vente til nedleggelsen truer. Det kan avleveres materiale fra klubber som har tenkt å fortsette virksomheten i all overskuelig fremtid.

Til slutt et lite glimt fra klubbens protokoller:

«*Hr. Faktor Th. J. Friis, Arbeidernes Aktietrykkeri*

Foranlediget ved at der i vinter, trods sundhetsforskrifterne, ikke har været tat de tilbørlige hensyn til personalet og foretningens tarv med hensyn til lokalernes opvarming, har personalet idag vedtat følgende beslutning, som de velvilligst bedes meddelt Trykkeristyret:

I tilfælde lokalerne imorgen kl. 8 ikke er opvarmet ifølge Sundhetsforskrifterne, forlater personalet lokalerne og indfinder sig først igjen dagen efter. Paa samme maate forholdes for fremtiden.

Kr.a 27/12-15
For Arb. Aktietrykkeris Klub
Nilsen, Hultin»

Hvordan denne trusselen om direkte aksjon virket vet jeg ikke, men ettersom det ikke står mer om saken i protokollen kan man anta at bedriftsledelsen sørget for at lokalene var tilstrekkelig oppvarmet den 28. desember og dagene fremover.

Halvårsmøte 2014

Da det i år ikke var noen merkeutdelinger, var vi tilbake i egne lokaler i Sagveien.
Det vi ikke hadde planlagt var at trekkplasteret trakk mer enn fullt hus.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Trekkplasteret, som innledet i forkant av halvårsmøtets ordinære saker, var leder i LO i Oslo, Roy Pedersen. Temaet var de foreslåtte endringene i Arbeidsmiljøloven (AML), men kom også til å dreie seg om situasjonen for fagbevegelsen i Norge.

Roy innledet med å skissere et arbeidsliv i full oppløsning, hvor det allerede er store forskjeller. Arbeidsstyrken er delt i fem, fra de som fortsatt er i ordnede forhold med tariffavtale, de som ikke har avtale, men lønn på nivå med de organiserte, via lønninger under tariff til svart arbeid og enkeltpersonsfirma.

Av de viktigste drivkreftene for oppløsningen pekte Roy på den økte bruken av underleverandører, økning i inn- og utleie av arbeidskraft og EØS-avtalen som undergraver arbeidet mot sosial dumping.

Når det gjelder de forslåtte endringene i AML, mente Roy at alle forslagene, som en samlet fagbevegelse med unntak av Akademikerne har gått i mot, vil gjøre vondt verre.

Han mente vi ikke må ha noen illusjoner om at regjeringa vil snu, på tross av motstand fra fagbevegelsen. Tvert om, dette er det de gikk til valg på, og vi må bare fortsette vår kamp, med aktivisering, skolering mobilisering.

Han mente det er et stort paradoks at angrepene på fagbevegelsens kjerneområder støttes av NHO, Virke og KS, på tross av at oppløsningen av arbeidslivets regler rammer firmaer som vil drive seriøst.

På tross av det dystre bakteppet han selv malte, mente Roy at det er mulig med en annen utvikling hos oss enn i EU-landene. Vi har en bedre økonomisk handlefrihet, høyere organisasjonsgrad og et sosialdemokrati som er annerledes enn i andre vesteuropeiske land.

Her mente innlederen at det var noen forutsetninger for en annen utvikling i Norsk arbeidsliv. Det overordnede er en sjølstendig fagbevegelse som ikke er haleheng til sosialdemokratiet, men utvikler egne analyser og egen aktivisering. Derfor må tendensene til sterkere tilknytning til Arbeiderpartiet, som vi ser nå slås tilbake.

Vi må også, understreket Roy, skolere oss og øke forståelsen for egen ideologi og historie. Og slutte å kritisere regjeringa for at de tar avgjørelser på ideologisk grunnlag.

En oppstart for opprustning av ideologien og kampkraften kan være mobilisering til en landsomfattende politisk streik mot forverringen av Arbeidsmiljøloven, avsluttet innlederen.

Bevilgninger og uttalelser

- Halvårsmøtet bevilget 12 500 kroner til Norway Cup 2015. 7 500 kroner til de ansvarlige for lagene fra Palestina. 5 000 kroner settes av til sosiale tiltak for deltakerne.
- Halvårsmøtet bevilget 5 000 kroner til fire støtteannonser i Norsk Folkehjelps medlemsblad Appell.
- Halvårsmøtet bevilget 15 000 kroner til en landsomfattende innsamling for de streikende bryggearbeiderne i Tromsø.
- Avdelingen sender ut oppfordring til klubber og medlemmer om en juleinnsamling til arbeidsledige medlemmer.

Demokrati og medier

Fellesforbundet avdeling 850, Oslo grafiske fagforening krever at LO setter sitt eget kongressvedtak tydelig på den politiske dagsordenen: Pressefrihet og godt fungerende medier er en avgjørende forutsetning for ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. LO skal arbeide for å opprettholde mediemangfoldet. Pressestøtten og momsfritak er viktig for å hindre at nyhets- og aktualitetsmedier svekkes eller legges ned.

Pressestøtten må opprettholdes på minst dagens nivå.

I tillegg uttalte Halvårsmøtet seg om den politiske situasjonen og en uttalelse om EØS. Her er kravet at LO går i spissen for å utrede alternativer til dagens EØS-avtale.

Alle uttalelsene ligger i sin helhet på avdelingens hjemmeside.

Pedersen trakk så fullt hus at Werner måtte stå bak baren.

Streikeretten må forsvares

Vegard Holm, som før han ble pensjonist, var redaktør i Transportarbeiderforbundets medlemsblad.

Arbeidskjøperne undergraver streikeretten. LO agerer som om ingenting skjer.

Tekst: Vegard Holm
Foto: Jan-Erik Østlie

Tidligere i år så vi hvordan NHO manøvrerte for å få til tvungen lønnsnemnd i streiken til vaskeri- og renseriarbeiderne i Industri Energi. Det skulle ikke mer til enn at NHO nektet å gi dispensasjoner, og regjeringen gikk inn med tvungen lønnsnemnd etter tre dagers streik. En tariffstreik ble effektivt stoppet med midler som i beste fall er «ufine». Mange ganger tidligere har vi også sett hvordan arbeidskjøperne agerer for å få hjelp mot kjempende arbeidsfolk. Og hjelpa har kommet fra regjeringer av ymse valører.

På samme måte har NHO de siste årene vært mer bevisst på å bruke streikebrytere for å undergrave streikeretten. Dette opplevde havnearbeiderne i Tromsø bare få dager etter 7. desember i fjor, da de startet sympatistreik med bryggesjauerne i Stavanger. NHO oppfordret bedriftene til å bruke streikebrytere til å losse og laste båtene, sjøl om bryggesjauerne har fortrinnsrett til denne jobben i tariffavtalen. Ikke minst har havnearbeiderne fortrinnsrett til jobben gjennom internasjonale avtaler (ILO-konvensjon 137). I Tromsø har også politimakta bidratt til å verne om streikebryteriet.

NHO bruker alle tilgjengelige midler for å undergrave streikevåpenet. I havne-Norge brukes ikke bare streikebrytere for å knekke arbeidsfolks kamp. I avisa iTromsø 7. juni i år forfektet NHO-advokat Thor Christian Hansteen at bryggesjauerne ikke har streikerett overfor bedrifter de har tariffavtale med. En Høyesterettsdom fra april 2001 skal være det som fratok havnearbeiderne streikeretten. At NHO hevdet dette, bare kort tid etter at de inngikk en ny tariffavtale for perioden 2014-2016, forteller oss at arbeidskjøperne ønsker streikeretten pokker i vold.

Høyesterettsdommen fra 2001 handler om en situasjon fra busstreiken i 1998 der en transportbedrifts underleverandør var i streik. Høyesterett slo fast at transportbedriften hadde legitim rett til å hindre skadevirkninger av streiken for egen del, bedriften hadde rett til å hyre inn en annen underleverandør. Overført på andre bransjer som i større eller mindre grad bruker underleverandører/vikarbyråer betyr det at arbeidsfolk som vurderer å streike også må ta med faren for at bedriften de jobber i blir sjalta ut og at de mister jobben. Ansatte i bransjer som renhold, hotell, transport, vekterselskaper og flere står derfor overfor store innskrenkinger i streikeretten. En utvikling med større andel bemanningsselskaper og bruk av midlertidige ansettelser vil ytterligere undergrave streikeretten.

Mens NHO og arbeidskjøpere legger planer for hvordan de skal knekke arbeidsfolk i kamp, agerer LO sentralt som om alt er ved det gamle. LO kan ikke lenger late som alt er som før, og hoppe når NHO sier en blokade eller aksjon er ulovlig. NHO er ikke en samarbeidspart å stole på, de har for eksempel satt seg som mål å bli kvitt bryggesjauerne og handler deretter. LO sentralt må støtte fagorganiserte som forsvare arbeidsplassene sine gjennom blokader og aksjoner. LO sentralt må aldri akseptere streikebryteri, men ta nødvendige midler i bruk for å stanse det. LO sentralt må bruke den makta de har gjennom sine mer enn 900 000 medlemmer. LO sentralt må vise i praksis at de støtter medlemmer som er i kamp for sentrale faglige rettigheter og tariffavtale på en helt annen måte enn fram til nå.

Det er mulig det vil koste noen millioner kroner i erstatning for å få endret dagens tilstand, men det vil i så fall være en nødvendig investering i møte med et målretta, kampvillig og aggressivt NHO. Hvis ikke den jobben blir gjort,er jeg redd LO kan starte forberedelsene til å arkivere sine framtidige nederlag.

Boktrykkernes sykekasse fra 1819

I 1819 opprettet boktrykkerne i Christiania en sykekasse. Forhandlingsprotokollen fra denne sykekassen har nå blitt tatt opp i Norges dokumentarv. Komiteen for Norges dokumentarv betegner protokollen som en viktig historisk dokumentasjon for norsk arbeids- og samfunnsliv. Den er et tidlig eksempel på private sykekasser som kom til å utgjøre forløpere til senere lovbestemte forsikrings- og syketrygdordninger for alle arbeidstakere.

Tekst: Tor Are Johansen, Arbark
Foto: Sølvi Bennett Moen, Arbark

Protokollens tittelside viser sykekassens fulle navn og dens tiltenkte funksjon: Forhandlings-Protocol for Bogtrykker Konstens Medlemers Understøtelse- Syge- Liig- og Reise-Casse i Christiania. Protokollen er en del av arkivet etter Den typografiske forening. Den er dessuten det eldste dokumentet i Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Sykekasse i vekstbransje

Opprettelsen av Bogtrykker Konstens Medlemers Understøtelse- Syge- Liig- og Reise-Casse i Christiania må ses i sammenheng med Christianias nye rolle som hovedstad etter Norges løsrivelse fra Danmark. Fra 1643 til 1808 hadde Christiania bare ett trykkeri. I 1819 var antallet fem, og fram til 1840 økte det til femten. I den nye hovedstaden hadde både offentlige institusjoner og private virksomheter et stort behov for trykksaker. Dessuten vokste antallet avistitler. Med flere trykkerier kom det flere typografer og trykkeriarbeidere, og for initiativtakerne til en egen hjelpekasse for trykkerienes ansatte var nettopp veksten i antall arbeidstakere et viktig argument for å etablere en løsning som kunne forhindre at syke arbeidere «falt det Offentlige til byrde».

Arbeidsgiverne sto bak

Boktrykkernes sykekasse ble grunnlagt av personer som spilte viktige roller i en formativ fase av den norske pressens historie. Oversikten over de første bidragsyterne til Bogtrykker Konstens Medlemers Understøtelse- Syge- Liig- og Reise-Casse i Christiania viser at alle de sentrale trykkerieierne og avisutgiverne var med. Her var boktrykker Nils Jørgen Berg, som ga ut avisen Intelligenssedlene (Norges første avis). Her var Niels Wulfsberg, som etablerte trykkeri både i 1809 og i 1818 og som i 1819 startet Morgenbladet som Norges første dagsavis. Her var faktor Rasmus Hviid, som etter hvert tok over både avis og trykkeri fra Niels Wulfsberg, og her var Christopher Grøndahl, som til å begynne med trykte aviser, og som skulle bli grunnleggeren av en av landets største trykkeribedrifter. Rasmus Hviid regnes gjerne som initiativtakeren til understøttelseskassen.

Kamp om kontroll

Boktrykkernes sykekasse ble opprettet i september 1819 og avviklet i april 1936. Én og samme protokoll ble benyttet i alle disse 117 årene. Protokollen gir et unikt bilde av viktige endringer og utviklingstrekk når det gjelder hjelpe- og støtteordninger for norske arbeidstakere. Den er et svært tidlig eksempel på en type hjelpekasser som skulle bli atskillig mer utbredt senere på 1800-tallet, og som peker fram mot senere lovfestede sykeforsikringsordninger. Den viser dermed hvordan private ordninger for å ivareta enkeltindividers behov, kom til å utgjøre forløpere for brede, offentlige ordninger som skulle ivareta alle arbeidstakere. Protokollen gir også et viktig innblikk i sammenhengen mellom hjelpekasser og fagorganisasjoner, ved at den dokumenterer en fagforenings langvarige kamp for å overta kontrollen over en kasse som hadde vært dominert av arbeidsgivere og avis- og trykkerieiere. Den typografiske forening, som ble opprettet i Christiania i 1872, forsøkte gjennom mange år å underlegge seg sykekassen. Dette lyktes i 1894, og medlemskap og ytelser ble da samordnet med andre støtteordninger som foreningen hadde opprettet.

Inspirasjon til en «sykekassebevegelse»?

I boken «Langsomt ble landet et velferdssamfunn» skriver historikerne Øyvind Bjørnson og Inger Elisabeth Haavet om en «sykekassebevegelse» i tiårene fram mot vedtaket av sykeforsikringsloven av 1909. Denne bevegelsen hadde sitt gjennombrudd i 1840-årene, og antallet sykekasser knyttet til bedrifter eller næringer vokste sterkt fra 1860-årene og utover. Røttene finnes imidlertid lenger tilbake i tid. Allerede mot slutten av 1600-tallet skal det ha blitt etablert hjelpekasser som ga en viss støtte til medlemmer av håndverkslaug. (De få norske laugene ble gradvis oppløst etter vedtaket av en ny håndverkslov i 1839.) Tidlig på 1800-tallet ble det dessuten etablert enkelte frivillige hjelpe- eller sykekasser knyttet til virksomheter eller næringer som ikke hadde vært organisert i laug.

Bogtrykker Konstens Medlemers Understøtelse- Syge- Liig- og Reise-Casse i Christiania fra 1819 er trolig det tidligste eksempelet på slike kasser, og den er en tydelig forløper og antakelig også inspirasjon til den sykekassebevegelsen som fikk sitt gjennombrudd noen år senere. Initiativtakerne til kassen betegnet det som en plikt for «Bogtrykker-Konstens medlemmer» å forhindre at «deres Trængende» falt det offentlige til byrde. Som en boktrykker skrev i Morgenbladet noen år senere, var det nok like viktig å forhindre det «paatrængende tiggeri» som ofte foregikk på trykkeriene når kolleger mistet inntekten sin på grunn av sykdom eller andre uhell. Det går følgelig en klar – om enn ikke rett – linje fra etableringen av Boktrykkernes sykekasse i 1819, via sykekassebevegelsen, til sykeforsikringsloven 90 år senere.

Hjelpekasser og fagorganisering

Både boktrykkernes kasse og flere senere hjelpekasser kom til å spille en rolle under framveksten av arbeidslivets organisasjoner. Kassene hadde i utgangspunktet et paternalistisk preg, og de ble så å si uten unntak kontrollert av arbeidsgivere og bedriftseiere. Initiativtakere bak de tidligste fagforeningene så imidlertid det organisatoriske potensialet som lå i slike kasser. Opprettelse av egne hjelpekasser ble derfor viktige målsettinger ved etableringen av både fagforeninger og nasjonale fagforbund. Norges første landsomfattende fagforbund, Norsk centralforening for bogtrykkere (senere Norsk grafisk forbund) ble faktisk etablert som en reisekasse for landets typografer i 1882. Den organisatoriske betydningen var utvilsomt også en av

årsakene til at typografenes fagforening forsøkte å fravriste arbeidsgiverne kontrollen med boktrykkernes kasse.

Bogtrykker Konstens Medlemers Understøtelse- Syge- Liig- og Reise-Casse i Christiania har mye til felles med de mange syke- og hjelpekassene som ble opprettet senere på 1800-tallet; den skulle yte hjelp ved sykdom og skader og gi økonomisk støtte ved begravelser. På ett punkt var imidlertid denne kassen unik, og dette forteller noe særegent om den bransjen som kassen sprang ut av. Boktrykkernes kasse betalte ut reisestøtte til sine medlemmer. Blant typografene var det tradisjon for å reise – både innenlands og utenlands – for å søke arbeid ved andre trykkerier. Dette ble ansett som viktig for den enkeltes faglige opplæring og utvikling. Det var imidlertid også en effektiv måte å kanalisere arbeidskraft til byer og områder med ledige jobber. Dersom det oppsto arbeidsmangel i Christiania, kunne kassens medlemmer få reisestøtte til å prøve seg utenfor landets grenser. Slik reisestøtte ble også gitt av Den typografiske forening fra 1873 og som nevnt fra en landsomfattende sentral reisekasse for typografer fra 1882, og da med en klar målsetting: Ved å unngå en opphopning av ledige typografer, ville det være lettere å opprettholde tariffavtaler og lønnsnivå.

Viktig historisk dokumentasjon

Forhandlingsprotokollen fra Bogtrykker Konstens Medlemers Understøtelse- Syge- Liig- og Reise-Casse i Christiania var altså i bruk i hele 117 år – fra 1819 til 1936. Som historisk kilde dokumenterer den dermed en periode med omfattende endringer i sosiale ordninger for norske arbeidstakere. Ved opprettelsen representerte kassen et avgjørende alternativ til støtte fra kolleger, familie eller bekjente – eller i verste fall en offentlig fattigkommisjon. Fra midten av 1800-tallet kunne støtte fra Boktrykkernes sykekasse utgjøre et viktig supplement til bidrag fra bedriftskasser eller fra hjelpekasser drevet av arbeiderforeninger. Fra 1870-årene var den et supplement til bidrag fra kasser opprettet i regi av fagforeninger og fagforbund, og fra 1894 kom den da også under Den typografiske forenings kontroll. Tidlig på 1900-tallet hadde imidlertid Boktrykkernes sykekasse utspilt sin rolle; da kom et lovverk om sykeforsikring for arbeidstakere på plass.

Norges dokumentarv er den norske delen av UNESCOs Memory of the World-register. Memory of the World ble opprettet i 1992 og er et av mange UNESCO-program som skal bidra til å synliggjøre og redde kulturarven. Det finnes register på internasjonalt, regionalt og nasjonalt nivå. I 2012 ble de første 66 dokumentene tatt opp i Norges dokumentarv. Av disse var tre knyttet til arbeiderbevegelsen; LOs stiftelsesprotokoll, Arbeiderpartiets brosjyresamling 1896–1997 og Hovedavtalen av 1935. Andre runde med nominasjoner til dokumentarvregisteret er gjennomført i 2014, og protokollen fra boktrykkernes sykekasse har nå blitt tatt opp og gitt status som en viktig del av Norges dokumentarv.

Det europeiske regionale utviklingsfondet

Vi har tidligere orientert i TgM om Det europeiske regionale utviklingsfondet (ERDF) og investeringsstøtte til grafiske bedrifter i Øst-Europa. I midten av oktober var det et møte i Brüssel der dette spørsmålet var satt på dagsordenen. Det var møte i den sosiale dialogen i grafisk bransje i Europa der arbeidsgivere, fagbevegelsen og EU-kommisjonen deltar.

Det møtte en representant for hvert av generaldirektoratene konkurranse og regionalpolitikk (DG Competition og DG Regional policy) for å orientere om regelverk og politikk vedrørende statsstøtte og det regionale utviklingsfondet.

Forbundene og arbeidsgiverforeningene i grafiske bransje i Sverige og Norge sendte i mai 2014 en formell klage til EU-kommisjonen over støtte til et polsk trykkeri. På møtet holdt Fellesforbundet en presentasjon av denne klagen og forhold rundt spørsmål om investeringsstøtte.

Det kom klart frem at EU-kommisjonen ser på direkte investeringsstøtte som et spørsmål som håndteres av den enkelte medlemsstat som faller inn under regelverket om regional støtte. Det gjøres ingen vurdering i EU om virkningen av slik investeringsstøtte. De var også veldig tydelige på at investeringsstøtte fra ERDF ikke er ulovlig, selv om det har vesentlig innvirkning på konkurransekraft og markedspriser.

Selv om hovedinnretningen for ERDF er små og mellomstore bedrifter (SME), er det ingen forbud mot å gi støtte til større bedrifter. De to fra kommisjonen var tydelige på at det er forbudt å bruke investeringsstøtte for å bytte ut maskiner – replacing machines is not allowed. Hvordan dette håndteres og mulighetene for omgåelse av denne regelen ble ikke tatt videre opp på møtet.

Det ble også orientert om at det nye regelverket som gjelder fra 1. juli 2014 setter forbud mot relocation – dvs at en bedrift ikke lengre skal kunne motta støtte fra ERDF for å flytte virksomheten fra et land til et annet.

Det er tidligere påpekt manglende åpenhet rundt tildelinger fra ERDF og dette ble også understreket i forbundets presentasjon. Fra 1. juli 2014 gjelder det nye regler som krever noe større åpenhet. De to representantene fra kommisjonen vedgikk at det frem til nå har vært svært ulik håndtering av innsyn i de ulike medlemsstatene og at noen medlemsstater på langt nær har vært åpne nok.

Det ble videre opplyst om at det arbeides for mer bruk av lån og andre finansieringsordninger for å gi støtte, og at det kan bli innført regler om dette.

Det er en erkjennelse at det er en stor overkapasitet i bransjen som medfører prispress og nedleggelser og det har vært gjennomført EU-støttede prosjekter for en sosialt ansvarlig nedbygging av kapasitet i bransjen. Samtidig gis det altså investeringsstøtte fra EU til å bygge opp ny kapasitet i Øst-Europa som forsterker problemene.

Det var enighet i møtet, både fra arbeidsgiversiden og fra vår side, at spørsmålet om investeringsstøtte skal settes opp på arbeidsprogrammet for kommende periode. Det er viktig at bransjen forsøker å finne frem til en felles politikk som kan fremmes overfor EU-kommisjonen.

Dette er positivt. I løpet av et drøyt år har vi lyktes med å løfte spørsmålet om investeringstøtte fra EU til grafiske bedrifter i Øst-Europa fra å være et ikke-tema til å bli et viktig spørsmål i grafisk bransje.

Når det gjelder selve klagen til Kommisjonen så venter vi fremdeles på svar.

Tariffkurs Grafisk – legg i kalenderen

Fellesforbundet arrangerer tariffkurs for grafisk bransje 2. til 4 mars 2015. Kurset vil holdes på Quality Airport Hotell, Gardermoen.

TGM

Utgivelser i 2015:

Nr 1: Frist 6. mars. Trykking 13. mars. Posten, eller på matta uke 13.
Nr 2: Frist 28. mai. Trykking 5. juni. Posten, eller på matta uke 25.
Nr 3: Frist 11. september. Trykking 18. september. Posten, eller på matta uke 40.
Nr 4: Frist 20. november. Trykking 27. november. Posten, eller på matta uke 50.

Fidoklubben

En beretning fra virkeligheten skrevet av medlem i klubben, og tidligere klubbleder i Dagbladet, Tore Nordahl.

Som medlem av Fidoklubben ble jeg forespurt om jeg kunne skrive litt om denne klubben med det litt underlige navnet i «Typografiske Meddelelser».

Jeg forela dette for klubbeieren, som uten begeistring sa OK. Jeg lurte på hvorfor vi het Fidoklubben. Var ikke det noe med hunder, små hunder, sånne som Fiinbeck og Fia hadde i gamledager? Dette er kompliserte saker. Jeg fikk en forklaring som jeg må fremlegge som en metafor. Altså: En alfahann, en som i sin ungdom var den som ulte høyest mot månen, løp fortest i tet, og var ubestridt konge i flokken, gjorde et klokelig valg. Han så at månen ikke lyste like godt som før og bestemte seg for å danne en ny flokk. En roligere flokk, en flokk som hadde gjemt unna noen bein for trangere tider. Det gikk over all forventning. Inntil en alfahunn dukket opp. Hun hadde også sett at månen var litt blassere, og foreslo at hun og noen venninner kunne tenke seg å slutte seg til seniorene. Det ble bråk: Alfahannen sa at det aller siste han hadde sett i månen, var et varsel om at dette ville ende i fordervelse. Da var det at alfahunnen ulte (her vil jeg reservere meg for å gjenta hva ukvemsordene besto i) men pyntelig oversatt ble det noe om en fidoklubb som gammelulven kunne ha for seg selv.

Ja vel.

Fidoklubben holder til i Dovrehallen i Storgata 22, og har per i dag 129 medlemmer. Det er 10 møter i året, og møtene faller som regel på den midterste onsdagen i måneden. I trivelig atmosfære, der skjebnen som regel treffsikkert plasserer personer med lik interesse sammen.

Turistene (det er alltid et titall av medlemmene som er på reisefot), og som ikke er på tur sitter sammen og beretter om fantastiske turer. Det gjelder å finne fram til det rotekte og primitive når man skal ut å reise i våre dager. Som for eksempel Kenya og Masaiene, dette høyreiste gjeterfolket som overraskende drar opp en mobiltelefon fra lendekledet og ringer banken for å få saldo på kontoen sin, fordi han vil kjøpe nettbrettet til en nordmann fra Grünerløkka. Eller elefantføreren under en jungelsafari i Burma som sender tekstmeldinger mellom ørene på elefanten han rir på.

Eller lege- og helsegruppen. Ved samme bord sitter hypokondere og helsefrikere og utveksler epikriser og blodtrykk. Det diskuteres dietter og hjertediagrammer med imponerende faglig tyngde.

Og så er det politikk. Utenriks har eget bord, der kriser, bomber og Syria og Afghanistan og Pokkerivold dominerer debatten.

For ikke å snakke om Jens og Erna og hu' fra Venstre og Jonas.

Klubbeieren vandrer selvtilfreds rundt og beretter om stadig nye medlemmer: fra Moss, Hønefoss, Lillestrøm, Asker og når kommer første bergenser?

Alt dette mens den delegerte reisende drammenser i grafisk kommunikasjon, Olav Boye, med dugg på brilleglassene, beretter fra pampeveldet i utenlandske fagforeninger. (Taushetsplikt hindrer meg i å referere).

Når det virkelig tar av i heftige diskusjoner kommer uværet fra Enebakk, Geir, flagrende inn og minner om Marx og Engels og tar to vers av internasjonalen.

Heldige er de som da har fått sete ved Finn Torkildsens bord. Norges første stand-up komiker og spilloppmaker har historier som klarer å løse opp enhver konfliktsituasjon.

Det eksisterer ingen agenda i forkant av møtene, det er bare et punkt: Eventuelt. Postverkets frimerkepris er avgjørende for medlemmenes årsavgift, og er p.t. kr. 300. (til gjengjeld får medlemmene to brev per måned med navnelister og møtedatoer).

Hvordan bli medlem av Fidoklubben? Du må være av hankjønn, og det hjelper godt hvis du er innvilget honnørbillett. Eller at du kjenner en som er medlem. Eller hvorfor ikke ringe Gunnar? Tlf. 970 88 904.

Vel møtt!

PS. Indre grupperinger og interesser til tross. De fleste kommer for å ha et par-tre timers hygge med gode kolleger. Så får det ikke hjelpe at en halvliter og 8 cicero med aquavitt koster en drøy hundrelapp.

NYTT FRA BYEN

Spalten denne gang handler i hovedsak om nedleggelser og gir et godt bilde av hverdagen både i Sagveien og ute hos medlemmene.

Aller Trykk AS flytter produksjonen til trykkeriet i Danmark fra september 2015. Den norske bedriften har 90 årsverk i trykkeriproduksjonen. Det har i flere år vært press på prisene fra de danske eierne, noe som har ført til en omfattende effektivisering, og i den siste perioden 5-skift i produksjonen. I administrasjonen er det gjennomført innsparing i form av utleie av kontorer, men som vanlig ingen store bemanningsreduksjoner. Da konsernet i Danmark på ny ville ha reduserte priser, var det klart at dette ville ført til et stort underskudd hos bedriften på Skytta.

I sommer besluttet bedriften å foreta innvestering i ny trykkpresse i trykkeriet i Danmark. Dette trykkeriet vil, etter at denne er i full produksjon i august 2015, kunne produsere alle ukebladene fra det danske Allerforlaget. Den vil imidlertid ikke kunne produsere magasiner, og er derfor etter manges mening en innvestering i den delen av markedet som faller mest. Etter investeringen i sommer i ny limfres på trykkeriet på Skytta, trodde mange at eierne ville drive videre i to land med delt produksjon hvor de eksterne magasinene skulle trykkes i Norge.

Det viser seg at trykkerivirksomhet ikke er viktig for beslutningstakerne i Danmark. Det viktige for dem er at deres egne ukeblader skal ut. Den lokale produksjonen av Se & Hør, med sen deadline, er ikke lenger et tungt nok argument for å beholde produksjon i Norge.

Bedriften har kommet med et tilbud til de ansatte for å kunne beholde flest mulig fram til avviklingen i slutten av september neste år.

Som hos Aktietrykkeriet er det produksjonen, ikke bedriften, som avvikles. Det skal fortsatt være noen ansatte i Norge, som skal drive salgsvirksomhet og formidling av oppdrag fra eksterne kunder.

Oslo Forlagstrykkeri er begjært konkurs med krav i boet på 8 millioner kroner. Oslo Forlagstrykkeri har eksistert siden 1930-tallet.

Terje Andersen som gjennom Fokus Trykk kjøpte opp Oslo Forlagstrykkeri i fjor sier til Dagens Næringsliv at selskapet har mistet noen vesentlige kunder den senere tid, blant annet reklamebyråer. Situasjonen ble kritisk etter sommeren.

LO i Oslo har vært en kraft i kampen for et anstendig arbeidsliv gjennom mange år. Senest ved markeringene mot forslagene fra regjeringa om forverring av Arbeidsmiljøloven. På sitt møte i november vedtok representantskapet en uttalelse hvor det heter:

– Fagbevegelsen står i en ny situasjon der kampen for å bevare arbeidsmiljøloven peker seg ut som den viktigste saken i tida som kommer.

LO i Oslo støtter kravet om en brei landsomfattende streik rettet mot eventuelle forslag til forverringer. Som et ledd i forberedelsene tas initiativ til en fanemarkering foran Stortinget så snart eventuelle forverringsforslag er kjent.

Vi oppfordrer allerede nå til å starte mobiliseringen ved å videreføre arbeidet som ble gjort ved mobiliseringen til aksjonen 23. september.

NYTT FRA LANDET

Amedia har inngått avtale om salg av 70 prosent av aksjene i arktrykkeriet Nr1 Trykk Grefslie AS til Lundeby & Co.

Trykkeriet driver trykkerivirksomhet på Mysen og vil komme opp i en omsetning på cirka tjue millioner i 2014 med sine 11 ansatte.

– Lundeby har foretatt dette oppkjøpet for å styrke kompetansen og sikre grafisk kompetanse og tilstedeværelse i Indre Østfold. Den virksomheten Nr1 Trykk Grefslie driver i dag passer godt sammen med Lundebys eksisterende virksomhet og vil styrke det totale tilbudet til lokalt næringsliv innenfor grafiske tjenester, sier Christian Harlem, daglig leder i Lundeby.

Avtalen innebærer at Lundeby overtar alle Amedias aksjer, mens Johs. Grefslie AS fortsatt vil være minoritetseier med 30 prosent av aksjene.

KONTAKT OSS:

Fellesforbundet avd. 850.
Oslo grafiske fagforening. Sagveien 24, 0459 Oslo. Telefon 22 80 98 70.
Mail: avd850@fellesforbundet.org - www.fellesforbundet.no/avd.850

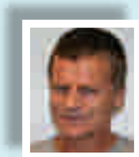

LEDER:

Terje Fjellum.
Mobil: 916 74 227
terje.fjellum@fellesforbundet.org

SEKRETÆR:

Ingunn Berger.
Telefon 22 80 98 70
avd850@fellesforbundet.org

Radioen vil aldri kunne erstatte avisene helt. I lengden vil det bli altfor dyrt å drepe fluer med radioapparatet.
Fredrik Stabel

Full pakke på Gardermoen

Forbundets nestleder, Anders Skattkjær innledet om det kommende landsmøtet.

Tradisjonen tro var det grafiske miljøet samlet for diskusjoner og hygge i slutten av november. I år var det så mye som skulle på plass at noen måtte bruke tre hele dager til ende.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Det var representanter fra alle de grafiske avdelingene i landet som samlet seg, med større og mindre delegasjoner. Programmet skulle få plass til både en første diskusjon om landsmøtet i 2015, styrekonferanser for de ulike avdelingene og den årlige samlingen i Grafisk Kontaktforum. I år var Gardermoen plassen, mest av praktiske hensyn, og der hadde de til og med en typograf i resepsjonen.

Alltid i forkant

Diskusjonen om forbundets landsmøte kom nesten et år før selve møtet, men er det noe vi har lært av våre år i Fellesforbundet, er det slike diskusjoner ikke kan tas for tidlig. Enten det gjelder saker som skal forberedes, eller personkabaler som skal legges. Og forslagsfristen er allerede 1. mai 2015!

Forbundets nestleder, Anders Skattkjær innledet om det kommende landsmøtet, og pekte på prosessene som var foran landsmøter. I NGF var ikke forberedelsene like grundige, mente Anders. Det hadde delvis sammenheng med at vedtakene ikke automatisk fikk innvirkning i det politiske miljøet, men at forbundet var som en liten båt på havet, som kunne drive hvor som helst. I Fellesforbundet bør vedtak fra Landsmøter kunne forsvares som realpolitikk, noe de også har blitt på områder som AFP og sosial dumping, understreket Anders.

Han tok utgangspunkt i det nye diskusjonsopplegget som skal brukes til å stimulere til debatt. Her mente Anders det var gjort store framskritt når det gjelder utforming. De lange, teksttunge kapitlene var erstattet med korte tekster, med prioriterte oppgaver. Forbundets ledelse har ikke bare sett på egen praksis, og endret denne, men er også kritisk til om forslagene fra avdelingene lenger er forankret hos medlemmene, eller kun er utformet av de heltidsansatte i avdelingene.

Etter at Anders hadde gått gjennom de prioriterte områdene, hadde Terje Fjellum en gjennomgang av forslagene fra forbundets vedtekts- komité, som har vært i arbeid i mange måneder allerede.

Et grafisk miljø

Av diskusjonen i grupper og plenum kan vi trekke fram emner som; kontingent og arbeidsfordeling mellom avdeling og forbund, tariffpolitikken, faste ansettelser, fagutdanning, tariffråd og EØS.

Også personkabalen etter Landsmøtet ble diskutert, og det var en enstemmig holdning at det grafiske miljøet ikke skulle være dårligere representert etter møtet enn vi er nå. Det er store utskiftninger, ved at tre av sju personer i den politiske ledelsen går av på landsmøtet. Dette gjelder både leder og nestleder, og vi må arbeide for en ny person inn i den politiske ledelsen. I tillegg til den representasjonen vi nå har i forbundsstyre og representantskap.

Fra debattene i Grafisk Kontaktforum gikk det fram at diskusjoner om sammenslåing og samarbeid med andre har kommet høyere på dagsordenen flere steder i landet. Det er ikke fattet vedtak noen steder, men medlemstallene viser en negativ utvikling. Der er åpenbart viktig for de fleste at avdelingene holdes samlet, og ikke er splittet opp den dagen en eventuell fusjon blir naturlig.

Det ble vedtatt at avdeling 855, Sør-øst grafiske fagforening tar ansvaret for neste års samling.

Gratulerer!

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jubilanter

50 år:

12.01. Tom Martin Lunde, Granittvn. 14, 2008 FJERDINGBY
14.01.Terje Fransson, Fauchaldsgt. 9 B, 0365 OSLO
19.01. Hugo Alexander Jakobsen, Oreliv. 44 A 0584 OSLO
25.01. Knudtzon Wenche Haga, Kolleveien 10 B, 1344 HASLUM
31.01. Karim Ahmed Kawa, Ole Brumms vei 32, 0979 OSLO
13.02. Ståle Borger Eriksen, Roald Amundsens G 12 1831 ASKIM
15.02. Bjørn Murud, Tiriltunga 172, 1259 OSLO
18.02. Dace Bibere, Langmyrgrenda 55 E, 0861 OSLO
25.02. Adrezey Kalinowski, Solstadveien 52 B, 1395 HVALSTAD
28.02. Roger Larsen, Tærudstien 38, 2020 SKEDSMOKORSET
08.03. Aino Iren Åsen, Ekholt Hageby 7 B, 1526 MOSS
22.03. Hanne Fartum Olsen, Thor Heyerdals gt. 36, 3259 LARVIK

60 år:

08.01. Torbjørn Eng, Årvollia 19, 0591 OSLO
12.02. Willy Frode Pedersen, Markvegen 35 B, 2052 JESSHEIM
13.02. Werner Fladmo, Travalleen 16, 2069 JESSHEIM
17.02. Svein Andresen, Lindebergåsen 27, 1071 OSLO
17.02. Bjørn Berget, Bjørkelunden 7, 1866 BÅSTAD
25.02. Trond Arvid Jessen, Vestlisvingen 68, 0969 OSLO
11.03. Lars Håkensveen, Bergfotvægen 23, 2114 DISENÅ
12.03. Mona Svendsen, Oskar Braatens Gt. 28, 0474 OSLO
14.03. Rene Vlietman, Trondheimsveien 71, 2019 SKEDSMOKORSET

70 år

04.01. Ahmad Zahoor, Olaf Bullsvei 8 A, 0765 OSLO
14.01. Tor Samuelsen, Katrinåsveien 38, 3440 RØYKEN
15.01. Ivar Johnsen, Eplehagan 24, 1349 RYKKINN
18.01. Erik Larsen, Østanesv. 92, 1903 GAN
27.01. Finn Erik Thoresen, Bølersvingen 15 B, 0690 OSLO
01.02. Thore Karl Riiser, Ekornvegen 31, 2213 KONGSVINGER
03.02. Karl Arne Samuelsen, Rideveien 34 A, 1361 ØSTERÅS
06.02. Wenche Foldvik, Johan Scharffenbergs vei 98, 0694 OSLO
08.02. Johnny Lindblom, Høybråtenveien 5 A, 1055 OSLO
09.02. Wenche Guldahl, Lundåsveien≈8, 1089 OSLO
13.02. Sigurd Syvertsen, Hans Nordahls gate 90, 0485 OSLO
27.02. Arne Larsen, Øvre Skaugv. 7, 1911 FLATEBY
01.03. Hilde Margrethe Ov Løwing, Skolsegglia 18, 2019 SKEDSMOKORSET
08.03. Yngvar Mønnich, Åsenhagen 28 A, 2020 SKEDSMOKORSET
18.03. Arne Aspen, Rukarvegen 76, 3811 HØRTE
21.03. Ragnar Støbakk, Briskebyveien 15, 0259 OSLO
22.03. Laila Kjønnerød, Vestlisvingen 45, 0986 OSLO
22.03. Kjell Rune Stake, Fartein Valens V 103, 1410 KOLBOTN
22.03.Fred Reidar Waaler, Ekornv. 22, 1404 SIGGERUD
23.03. Ivar Arvid Kristof Onsvåg, Øvre Tyholmsvei 14, 4836 ARENDAL
24.03. Yngvar Bjerke Pedersen, Hovsv. 7, 1831 ASKIM

75 år:

05.01. Bjørn Edgar Svendsen, Tante Ulrikkes Vei 19, 0984 OSLO
13.01. Per Jan Dørre, Havrestien 4, 2006 LØVENSTAD
18.01. Finn Halstensen, Ravnkollbakken 42, 0971 OSLO
27.01. Gerd Bergliot Nymoen, Margretes Vei 21, 1406 SKI
01.02. Razia Begum Khan, Sector G/9-3 Housenum. 361, No 122 Estlamabad, PAKISTAN
05.03. Kari Beisland, Fjellhus Alle 17, 0664 OSLO
06.04. Ingar Terkel Pedersen, Ola-Narr 12, 0563 OSLO
07.03. Roger Andersen, Tulipanveien 8, 1475 FINSTADJORDET
08.03. Åge Hafsås, Breigata 9, 0187 OSLO
14.03. Inger Kristiansen, Linneav. 1, 1182 OSLO
19.03. Stein Eivinn Kvisvik, Odvar Solbergs V 78, 0970 OSLO
25.03. Elias Eriksen, Skiveien 104, 1914 YTRE ENEBAKK
30.03. Torbjørn Solbakken, Erling Michelsens vei 16 C, 1061 OSLO

80 år:

09.01. Tore Olsen, Langbølgen 43, 1150 OSLO
25.01. Frank Gunnar Landell, Veitvetstubben 4 C, 0596 OSLO
08.02. Mohammad Yunis, Forsetveien 7, 2010 STRØMMEN
16.02. Ingjerd Pedersen, Ravnkollbakken 48, 0971 OSLO
15.02. John Karl Fredriksen, Ivers Vei 7L, 3474 ÅROS
12.03. Gerd Ruth Borge, Øvre Tørmoveg 25, 2217 HOKKÅSEN
27.03. Ivar Andreas Vestby, Sollia 9, 1920 SØRUMSAND

85 år:

06.01. Rolf Asbjørn Ruud, Nesåsv. 11, 1475 FINSTADJORDET
13.01. Erik Bjørn Berg, Asbjørn Klosters V 10, 1472 FJELLHAMAR
14.01. Arne Ruud, Tøyenhøgda 2, 1487 HAKADAL
10.02. Arne Oddvar Mentz Heimvåg, Håkonskastet 9 A, 1453 BJØRNEMYR
22.02. Tor Georg Johansen, Møllegata 9, 1811 ASKIM
24.02. Nils Håkon Søbye, Sigrids vei 6, 1473 LØRENSKOG

90 år:

04.01. Liv Dahl, Martin Skatvedts vei 4, 0950 OSLO
20.03. Lorentz Ørnulf Johansen, Bølerlia 137, 0689 OSLO

95 år:

24.02. Miranda Eva Hoel, Duev. 30, 2016 FROGNER

Oslo grafiske fagforenings pensjonistforening

MØTEDAGER 2014

Onsdager, kl. 12.00 – 14.00
i OPPSAL SAMFUNNSHUS, Vetlandsveien 99 – 101

Siste møte i år blir 17. desember (julemøte).

Møtedager 2015:

21. januar
18. februar (årsmøte)
18. mars
15. april
20. mai
17. juni
19. august
16. september
21. oktober
25. november
16. desember (årsmøte)

Her kan du treffe gamle kjente/kolleger og bli kjent med nye. Vi tar opp aktuelle saker og har f.eks sang/musikk, kåserier, lotteri og andre aktiviteter. Det arrangeres også dags- og lengre turer.

Alle er velkommen!

Styret i OGFs pensjonistforening

TgM ønsker sine lesere en riktig god jul og godt nytt år!